

Univerzita Karlova

Fakulta humanitních studií

Studium humanitní vzdělanosti

Bakalářská práce

**Vývoj subkultury skinheads ve světě a
v Československu**

The advancement of the skinhead subculture in the world and
in Czechoslovakia

Autor: Tereza Nováková

Vedoucí práce: PhDr. Přemysl Houda, Ph.D.

Praha 2018

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 3. 1. 2018

.....

podpis

OBSAH

Úvod.....	5
1 Teoretická část.....	7
1.1 Obecná definice kultury.....	7
1.2 Subkultura a její definice.....	8
1.2.1 Subkultura a hnutí.....	10
1.2.2 Teorie subkultur.....	10
1.2.3 Jedinec jako součást subkultury.....	14
1.3 Skinheads.....	15
1.4 Historie a vývoj subkultury skinheads.....	15
1.4.1 Subkultura mods.....	16
1.4.2 Subkultura rude boys.....	17
1.4.3 Skinheads v 60. letech.....	18
1.4.4 Skinheads v 70. letech.....	19
1.4.5 Punk a postupné sílení subkultury skinheads.....	19
1.5 Skinheads na našem území.....	26
1.5.1 Rozdělení skinheads v Československu a v ČR.....	31
1.6 Dělení skinheads ve světě.....	33
1.6.1 Rasistická odnož.....	33
1.6.2 Nerasistická odnož.....	34
2 Praktická část.....	36
2.1 Cíl praktické části.....	36
2.2 Metodologie výzkumu.....	36
2.3 Výběr lokality a respondentů.....	37
2.4 Zpracování a vyhodnocení výzkumu.....	38
2.4.1 Demografická skladba respondentů.....	38
2.4.2 Zpracování a vyhodnocení otázek týkajících se subkultury skinheads.....	40

2.5	Shrnutí výsledků výzkumu	48
3	Závěr.....	49
4	Literatura	53
5	Přílohy	56

Úvod

Není žádným překvapením, že v dnešním demokratickém západním světě dochází k neustálé změně ve společnosti. Lidé mají právo na svůj názor i na vlastní vyznání (a to nejen náboženské), ale i právo vlastní identifikace osobnosti a s tím související kultury, která se může lišit od tradičního pojetí kultury. Vznikají tak subkultury s vlastními vnitřními znaky, kterými se odlišují od tradičního hlavního proudu v dané společnosti. Jednotlivé subkultury si utvářejí vlastní normy a hodnoty, mají specifické zájmy spojené s určitými trendy a proudy. Stejně tak se v těchto subkulturách objevují specifické problémy a konflikty, které značně ovlivňují stabilitu a rovnováhu bezproblémové společnosti. Některé subkultury jsou v naprostém souladu se společností, ovšem existují i takové, které vyhledávají konflikty či porušování zákonů a určitých společenských mezí.

Přestože v současnosti existuje ve společnosti velké množství subkultur, v rámci práce se zaměřím na jednu z nejzajímavějších, svým vývojem velmi bohatou subkulturu, která má své kořeny ve Velké Británii, odkud se rozšířila prakticky po celé Evropě a také do USA. Jedná se o subkulturu s anglickým názvem *skinheads*. Bezesporně se jedná o jednu z nejznámějších, ale také nechvalně proslulých subkultur, k níž má tradiční kultura odmítavý vztah, jelikož násilí, vandalství a jiné akce hraničící s kriminální činností, nejsou této subkultuře vůbec cizí.

V prvních kapitolách práce hovoří o obecné definici subkultury, určuje její základní podstatu a cíl. Dále se zaměřuje na teorii subkultur, jakožto vědního oboru, který byl zkoumán několika vyhlášenými pracovišti. Mezi ně patří teorie chicagská, birminghamská a postsubkulturní. Je velice zajímavé, jakým způsobem o subkulturách, jejich vzniku a členství, přemýšlejí samotní jedinci v takovýchto subkulturách, nebo jaký je názor veřejnosti na vznik a působení těchto subkultur ve společnosti.

Dále se práce bude zabývat prvopočátky subkultury *skinheads*, jejíž historie sahá hluboko do poloviny minulého století na Jamajku a následně se zaměří na postupné šíření do Velké Británie, kde se subkultura *skinheads* uchytila zejména u mladých jedinců z dělnických tříd.

Následují další kapitoly, které pomohou lépe pochopit subkulturu *skinheads* v rámci našeho státu, tedy Československa a nyní České republiky. Tato kapitola popíše první zmínky o výskytu subkultury *skinheads* na našem území. Jednou ze zajímavostí je utváření subkultury

v rámci velmi známé hudební skupiny s názvem Orlík, v níž vystupovali Daniel Landa a David Matásek.

I dnes se skinheads ve světě i v tuzemsku neustále rozvíjí, ovšem základní rozdělení této subkultury je bezesporu na část rasistickou a na část nerasistickou. Tímto problémem a se zabývá další kapitola této práce, která se snaží o detailnější a hlavně srozumitelnější rozdělení subkultury skinheads, která se při svém vývoji neustále dělila. Bohužel se původní myšlenky subkultury nedochovaly v úplně pochopeném znění a z původně nerasistické subkultury, jejíž součástí byli i jedinci černé pleti, se stává subkultura rasistická, inklinující k neonacismu a neofašismu.

Subkultura skinheads je tak v dnešní době ne zcela pochopenou subkulturou, o níž veřejnost smýšlí nelibě. Je pravda, že ani počátky této subkultury se neobešly bez potyček a různých problémů, které často hraničily se zákonem, ovšem ve svých úplných kořenech se jednalo o čistě nerasistickou apolitickou subkulturu, která považovala jedince barevné pleti a přistěhovalce z jiných zemí za své bratry. Důležité pro ně bylo bavit se a spojit vlastní myšlenku silné dělnické třídy s myšlenkou někam patřit.

Cílem teoretické části této práce je tedy naha představit subkulturu skinheads v pravém světle, aniž by byla ovlivněna veřejností a dalšími předsudky, které ve společnosti panují, a které vznikají právě díky nedostatečné informovanosti. Dalšími dílčími cíli je synchronizovat historii subkultury skinheads od jejich počátků až po současný vývoj a to nejen ve světě, ale také v Československé republice, potažmo v České republice. V neposlední řadě se tato část práce snaží přispět k rozlišení neonacistické frakce, jež kulturu skinheads pouze převzala a té nerasistické, která se snaží vycházet ze základů, které položili skinheadi na začátku své existence.

Praktická část bakalářské práce je poté zaměřena na zjištění informovanosti konformní společnosti o subkultuře skinheads se snahou zjistit, zda konformní společnost opravdu vnímá subkulturu skinheads negativně a považuje ji za subkulturu, která má blízko k rasismu či dokonce neonacismu. Jako prostředek pro získání dat byla zvolena kvantitativní metoda ve formě anonymního dotazníku. Výzkum byl proveden ve vybraných městech a obcích severních Čech v říjnu 2017.

1 Teoretická část

1.1 Obecná definice kultury

Nelze začít jinak, než pojmem kultura, co to je a co vlastně pro člověka znamená. Bez kultury bychom se nemohli nazývat civilizovanými. Kultura nám dává naši identitu utvářenou během života, díky které můžeme bez problému fungovat v dnešním světě plném pravidel a jistých nepsaných zákonů. Dle Duffkové a spol. *„Kultura tvoří jeden z nejvýznamnějších kontextů našeho života. Vnímat ji lze v různých rovinách, například jako sociální jev, stejně tak jako sociální vztah či proces. Pokud se rozhodneme zdůraznit třetí (procedurální) rozměr kultury, budeme o ní uvažovat jako o procesu sociálního dědění a osvojování si hodnot a norem, na jejichž základě subjekty kultury ve vzájemné interakci a svojí činností vytváří určité materiální a duchovní produkty. Z definice vyplývá, že kulturním se člověk nerodí, ale stává. Tj. do kultury se člověk nejprve musí vědomě či nevědomě integrovat, naučit se ji, a teprve potom ji může začít aktivně utvářet“*.¹

Nelze opomenout ani definici z psychologického slovníku, který vidí kulturu jako zdroj adaptačního mechanismu člověka pro možnost fungovat ve společnosti na dané, požadované úrovni. Kulturu chápe jako systém, zdroj informací a způsob správné komunikace určité skupiny v určitém společenství. Jedná se o soubor zvyků, tradic, pravidel, mravů a možností interakce mezi členy dané skupiny nebo společnosti. Kultura je předávána učením, není tedy v žádném případě vrozená a člověk během života díky kultuře zvyšuje své společenské uplatnění a svůj společenský status.²

Kultura je tvořena několika segmenty, které dohromady utvářejí celek a jsou vzájemně propojeny historií. Mezi tyto segmenty patří například náboženství, sport, věda, vzorce chování, právo, potřeby, morálka, jazyk a mnohé další. Z nejzákladnějšího hlediska lze pojmut kulturu v širším pojetí, kdy můžeme mluvit o postupném vytváření lidského pokolení, a tudíž také civilizace. Mezi kulturu lidské činnosti v tomto případě zahrnujeme dané lidské artefakty lidské činnosti (oděv, průmysl, doprava a další). Kulturu lze také vidět z užšího hlediska, kam můžeme zařadit prvky lidského chování a pravidel, jež určují

¹ DUFFKOVÁ, J., URBAN, L., DUBSKÝ, J. *Sociologie životního stylu*. 2008. s. 30

² HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 2015. s. 282

a utvářejí danou společnost. Jde prakticky o předávání zkušeností, vzorců chování a komunikačních norem z generace na generaci.³

Kulturu vystihuje také slovník cizích slov a jeho autor Klimeš, který považuje kulturu za „*historicky podmíněný souhrn hmotných a duchovních hodnot vytvořených a vytvářených lidstvem v procesu společenské a historické praxe a charakterizující historicky dosažený stupeň ve vývoji dané společnosti*“.⁴

1.2 Subkultura a její definice

Subkultura je ve společnosti zavedena od 40. let 20. století a vytvářela se jako paralelní pojem k tradičně pojímané kultuře. Pokud lze chápat kulturu jako určitý vzorec chování či dané způsoby komunikace ve společnosti, potom musíme subkulturu chápat jako odklon od tradičního vzorce chování, který si jde vlastní cestou a snaží se najít svůj způsob pravidel. Subkultura ovšem nemusí být v žádném případě ve střetu s dominantní kulturou⁵, většina dnešních subkultur se snaží dodržovat pravidla dominantní kultury, jen se snaží určitým způsobem odlišit, aniž by přitom musela narušovat dané normy. Jejich odlišnost je tak chápána v určitém prvku, který jednotliví členové subkultury splňují nebo se podle něho chovají. Zároveň jsou si vědomí této odlišnosti a k tomuto odlišujícímu prvku se hlásí.⁶

Jedna z nejstarších definic subkulturu charakterizuje jako jednotku národní kulturní, která si zakládá na kombinaci sociálně situačních složek závislých na sociálním postavení, etnickém původu, formě osídlení, náboženské preferenci, jež svou kombinací utvářejí jednotu, do které se daný jedinec integruje a identifikuje se.⁷

Je důležité nalézt smysl v předponě sub, která může být vyložena jako odlišnost a snaha o odlišení se od prvků a vzorců dominantní kultury a společnosti, v níž jsou nuceni být a žít. Subkultura se tedy vyznačuje danou jinakostí od běžného chápání kultury. Pro některé může sub (jakožto předpona) znamenat cosi „nižšího“ nebo „pod“, ovšem i přesto se subkultura jako název dokázala zapsat ve vědeckých kruzích a je používána jako oficiální pojem.⁸

³ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 27

⁴ KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. 1994. s. 411

⁵ V takovém případě můžeme mluvit o kontrakultuře, která svými prvky a vzorci chování kontrastuje s dominantní kulturou.

⁶ JENSK, CH. *Subculture: the fragmentation of the social*. 2005. s. 10

⁷ GORDON, M. *The concept of the sub-culture and its application*. In Gelder, Ken – Thornton, Sarah. *The subcultures reader*. 1. vyd. London: Routledge, 1997. Part one. The 'Chicago School' and the sociological tradition, s. 42

⁸ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 284

Životní styl je dnes velkým fenoménem, a přesně odlišný životní styl je jedním z faktorů, které odlišují subkultury od tradiční a dominantní kultury. Právě pomocí životního stylu, nebo pouze daného nenapodobitelného stylu oblékání, chování, argotu⁹ či aktivit, je subkultura odlišena od majoritní společnosti, ale také od dalších subkultur. Z této definice tedy jasně vychází, že se ve společnosti nachází větší množství subkultur, které ačkoliv velmi odlišné, jsou nuceny vedle sebe existovat a fungovat. Daný styl je tedy tím, co odlišuje subkultury a jedince dané subkultury.¹⁰

Jandourek považuje subkulturu jako odklon od tradiční kultury. Jedná se tedy o specifickou kulturu menší skupiny, která se více či méně odlišuje určitým prvkem, jakým může být sociální postavení, věk, určitý region nebo určité zvyky a daná pravidla. Není to ovšem tak, že by celá skupina v subkultuře byla zcela izolována od tradiční kultury, podléhá jejím pravidlům a je tradiční kulturou ovlivňována, ať už chtějí nebo nechtějí.¹¹

Pro jiné odborníky představují subkultury pouze malou kapku v koherentním kulturním systému, díky nimž si mohou lidé utvářet odlišný pohled na svět. Subkultury se vyznačují diferentní strukturou a funkcionalitou, což je odlišuje od zbytku společnosti. Člověk je zkrátka tvor smýšlející a v sociálním kolotoči si vytváří vlastní myšlenky, postoje a názory, které se musí někde projevit. Právě tyto odlišné postoje se poté promítají do vzniku jistých subkultur, které se chtějí odlišovat od ostatních. Různé subkultury spojují různé lidi, kteří ovšem velmi často zažívají stejné problémy a trápení, což je ke společnému členství v určité subkultuře přivede.¹²

Většina autorů a odborníků se ovšem shoduje na definici subkultury, jako na skupině lidí, kteří si zakládají svou příslušnost na stejných společenských zájmech, problémech a zvycích, přičemž tyto jednotlivé prvky odlišují danou skupinu od jiných sociálních skupin. Sociologický slovník charakterizuje subkulturu jako „*kulturu dílčí skupiny lidí, která se více nebo méně odlišuje od převládající, většinové a „oficiální“ kultury. Příslušníci skupiny se mohou od většiny odlišovat sociálním postavením, věkem, povoláním nebo regionem.*“¹³

Pokud bych měla použít vlastní názor na definici subkultury, potom bych vyjádřila subkulturu jako určitou strukturu, jež se vyznačuje silným diferenciovaným sociálním

⁹ Znamená určitý styl mluvy, která je typická pro danou subkulturu.

¹⁰ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 285-288

¹¹ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 2001. s. 127

¹² SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 288

¹³ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 2007. s. 136

uspořádáním. Příslušníci subkultur se vyznačují jistými odchylkami v chování, životním stylu, sebe prezentováním, komunikací a jistými hodnotami, které se mohou lišit dle věku či sociálního statusu jednotlivých členů. Zároveň si dané a jednotlivé subkultury utvářejí vlastní soubor zvyků, pravidel, symbolů, chování, vzhledu a hodnot, jimiž se prezentují, identifikují a ztotožňují, přičemž se právě těmito prvky odlišují od dominantní kultury, ale také od ostatních subkultur v dané společnosti.

1.2.1 Subkultura a hnutí

Ve společnosti je zavedeno slovo hnutí, které je velmi často zaměňováno se subkulturou, oba pojmy jsou ovšem poněkud rozdílné a ve své podstatě se od sebe liší. Sdělovací prostředky se v tomto směru rády angažují a ve společnosti se tak tyto dva termíny často zaměňují, příkladem může být *hnutí skinheads*. Podle Smolíka lze charakterizovat pojem hnutí takto „*Hnutí předpokládá větší názorovou a ideologickou jednotu, vznáší požadavky a sleduje určitý, předem definovaný cíl/cíle (dělnické hnutí, anarchistické hnutí, mírové hnutí, hnutí za občanská práva), je také většinou širší výsečí ve společnosti.*“¹⁴

Hnutí tak lze charakterizovat jako více homogenní skupinu, která sleduje určité, předem dané cíle. Zatímco hnutí klade velký důraz na naplnění těchto cílů, ať už kulturních, politických či společenských, subkultura je zaměřená na prosazování určitých hodnot, postojů a image, přičemž je politická angažovanost vcelku nulová. Další rozdíl můžeme sledovat v angažovanosti ve společenských kruzích. Subkultura vystupuje proti utváření formálních organizací, zatímco hnutí je založeno na příslibech vytvoření občanských sdružení a dalších organizací. Subkultura je také vytvořena na základě trávení volného času, hnutí provozuje dané aktivity, které jsou založené v rámci naplnění daných společenských, politických nebo kulturních cílů. Na druhé straně je jasné, že se příslušníci subkultur angažují v dění určitých hnutí. Avšak i přesto nelze například subkulturu *skinheads* označit za hnutí, jelikož hnutí prosazuje a směřuje k činnostem omezujícím lidská práva a svobody člověka.

1.2.2 Teorie subkultur

Je dobré si také připomenout historii subkultur, jakým způsobem se vyvíjely jednotlivé výzkumy zabývající se vznikem, funkcí a rozdělením subkultur. První takové výzkumy se začínají objevovat po druhé světové válce. K nejznámějším teoriím patří práce Chicagské

¹⁴ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 42

školy, Birminghamské školy a teorie postsubkulturní. Jednotlivé školy a jejich teorie se liší zejména zaměřením na dané subkultury a jejich typy. Zatímco Chicagská škola se zaměřila na lidi na okraji společnosti, Birminghamské škola zaměřila své pozorování na subkultury skinheads a punk. Postsubkulturní teorie se zabývá fenoménem taneční kultury. Každá je tedy svým způsobem zaměřená na odlišné subkultury, ovšem dohromady tyto teorie dokáží vystavět celek.

1.2.2.1 Chicagská škola

Její začátky lze datovat od roku 1892, kdy probíhaly úplně první výzkumy na téma subkultur. Chicagská škola se zaměřovala na sociologické průzkumy a pracovala přímo s lidmi. Došlo ke skloubení teoretických východisek s empirickým výzkumem, který byl založen na biologických metodách. Chicago bylo v době po první světové válce a před obdobím druhé světové války ideálním místem pro takový průzkum, jelikož se do města stěhovali lidé ze všech koutů světa. Příliv obyvatelstva s sebou nesl střetávání různých kultur, zájmů, hodnot a způsobů života.¹⁵

Sociální pracovníci, pověřeni školou, se zabývali jednotlivými subkulturami, jejich hodnotami a zejména kriminálním chováním, které bylo typické hlavně pro mladé gangy v ulicích. Hlavním směrem tohoto výzkumu bylo deviantní chování, které se specializovalo zejména důrazem na empirický výzkum tzv. interakce sebepercepce s pohledy druhých. Přičemž na deviaci bylo nahlíženo jako na determinant v sociokulturním kontextu, nikoliv jako determinant biologický či psychologický. Jednalo se tak o výzkum zevnitř daného problému, čímž došlo k snadnějším závěrům a ději a chování v daných subkulturách. Východiskem celého experimentu a výzkumu byl život v subkulturách jako možnost a důsledek náhradního řešení, jak uspokojit jiné, vyšší potřeby člověka. Kriminalita potom vycházela ze střetu kultur. Mimo jiné došlo ke stanovení a určení subkultury, a to „*Subkultura znamená kolektivní reakci na problémy vznikající ze sociální nerovnosti, kdy společnost není sto jedinci nabídnout uspokojivé řešení jeho situace podmíněné sociálními důvody*“.¹⁶

Známým autorem a představitelem Chicagské školy je Albert Cohen, který, stejně jako ostatní autoři z této doby, roku 1955 vytvořil obecnou teorii subkultur. Vycházel ze zajímavé myšlenky, že jakékoliv chování a jednání člověka vychází z potřeby řešit určitý problém a být součástí určité skupiny, ve které budeme mít správné a výhodné postavení. Podle Cohena je

¹⁵ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 62

¹⁶ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 64

základem vzniku nové kultury efektivní komunikace mezi aktéry, kteří mají v životních situacích a obdobích podobné problémy adjustace. Pokud v určité skupině nefungují kulturní modely pro řešení daného problému, musí dojít ke vzniku modelů nových, které dokáží řešit problémy skupiny efektivněji. Cohen tak vychází z psychologického modelu, přičemž definuje subkulturu jako malou sociální skupinu, ve které si jedinci utvářejí vlastní identitu pomocí postupné interakce a percepce.¹⁷

1.2.2.2 *Birminghamská škola*

Jedná se o novější proud, škola působila v 60. letech minulého století ve Velké Británii. Jednalo se o Birmingham Centre for Contemporary Cultural Studies (CCCS), jež působilo v rámci univerzity v Birminghamu, kde bylo založeno v roce 1964. Prakticky navazovala na práci a výzkum Chicagské školy, ovšem dochází k menším změnám, zejména při zaměření na sociální skupinu, kterou se stala mládež. Právě v těchto dobách došlo k největšímu zájmu, především mladých lidí, o subkultury a možnosti odlišnosti od tradičního pojetí kultury ve společnosti. Šlo zejména o vliv industrializace, globalizace, ekonomické situace, masmédií, který vedl proud subkultur. Británie byla v 60. letech rozdělena do tříd, které měly vlastní hodnoty a určitou autonomii. Subkultury byly chápány jako možnost boje proti tehdejšímu kapitalistickému začlenění. Stejně jako v případě Chicagské školy docházelo k výzkumu delikventního chování a příčiny jeho vzniku, ovšem zaměřoval se spíše na jiné subkultury, jakými byly skinheads, mods nebo punks a jiné. Tato škola identifikovala subkultury jako jakousi formu odporu. Ovšem pojetí jednotlivých subkultur bylo velice úzké, postavené na základě konkrétní sociální a ekonomické situace v dané éře.¹⁸

Známým zástupcem Birminghamské školy je Dick Hebdige, který se v 80. letech zabýval problematikou subkultury. V roce 1979 vydává publikaci, která nese název *Subculture: The meaning of style*. Zajímal se o etnografické rozdělení subkultur, a to zejména subkultur punks, mods, teds nebo rastas. V jeho výzkumu se objevovaly zajímavé myšlenky a závěry, zejména ve vztahu subkultury a její prezentace v médiích, jež byla velmi často protikladná. Například v novinových článcích došlo k pojednání o subkulturách jako o sociálním problému, na druhé straně však došlo k oslavování jejich módy a některých myšlenek.¹⁹

¹⁷ ARNOLD, D. *The sociology of subcultures*. 1971. s. 96-106

¹⁸ HEBDIGE, D. *Subkultura a styl*. 2012, str. 42

¹⁹ GELDER, K., THORNTON, S. *The subcultures reader*. 1997. s. 131

1.2.2.3 Postsubkulturní doba a teorie

Jedná se o nejmodernější přístup, který se snaží nahlížet na subkultury a jejich hodnocení v širším a komplexnějším hledisku. Dnešní doba je ovlivňována celou řadou prvků a fenoménů, které jsou spojovány s globalizačními vlivy a vlivy masových trendů. Jedinci v dnešní společnosti jsou ovlivňováni mnoha trendy a není možné zařazení pouze do jedné kategorizované subkultury. Samotní jedinci se pak nepovažují za členy určité subkultury, spíše se prezentují jako samostatné identity v rámci určitých módních trendů a prvků. Ty od sebe nelze jasně oddělit. Dochází tak k rozpadu jednotlivých forem subkultur a vznikají oddělené scény, styly, klubové kultury nebo také kmeny. Jednotlivé trendy moderní doby jsou určitou odnoží hudebních a tanečních trendů (hip hop, rap, metal). Navíc ani v rámci těchto samostatných scén nejsou jedinci jednotní a jejich hodnoty a normy se odvíjejí od samotného jedince a jeho smýšlení.²⁰

Jednotlivé teorie mají zaručeně určitou pravdu a jejich výzkum přispěl k povědomí o subkulturách, jejich životě, ale také nebezpečnosti. Na druhou stranu je potřeba neustálé aktualizace těchto výzkumů, které se neustále mění a vyvíjejí. V současné době tak není možné zařadit jedince pouze do určité subkultury, jelikož jejich zájmy, hodnoty a příslušnost se mohou prolínat do velkého počtu subkultur. Dokonce nemusí ani vědomě do určité subkultury patřit, prostě jen nosí oblečení a žijí podle toho, co se jim líbí a co je naplňuje. Pokud se nejedná o jedince, kteří vykonávají kriminální činnost, není v těchto subkulturách nutné hledat problém či určitou opatrnost. Na druhé straně stále existují extrémní subkultury, které mohou sdružovat jedince za účelem postupu proti tradičním trendům kultury ve společnosti a takové subkultury je nutné zkoumat a předcházet jejich vlivu a rozšiřování.

Mimo jiné se pokračovalo ve výzkumech založených na CCCS, ovšem bylo nutné pojmout subkultury v moderním hledisku, jelikož birminghamská škola vázala jednotlivé subkultury pouze na socioekonomickou situaci na ostrovech. Důležitým milníkem potom byla konference ve Vídni v roce 2001, jež se stala jasným symbolem postsubkulturní doby. Jak již bylo řečeno, jednotliví autoři vycházeli z práce dřívějších kolegů, ovšem hlásali, že dosavadní výzkumy nemohou reflektovat s patřičnou dobou a její politickou, ekonomickou a kulturní situací doby nového milénia. Lidé se neustále vyvíjejí, stejně tak i jejich zájmy a koníčky. Vznikají tak nové subkultury, jejichž členové nepatří pouze do jedné třídy, nejsou charakterističtí jedním hudebním žánrem, kterým by reflektovali situaci ve společnosti

²⁰ SMOLÍK. J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 64

kapitalistického směru.²¹ Stejně tak se mění pozice a postavení médií, která již pouze nereflktují situaci subkultur jako zvláštnost, nýbrž se stávají prostředkem posilování subkultur, které se tak mohou rozrůstat a ve společnosti konsolidovat.²²

Nové postupy se musely přizpůsobit novému pohledu subkultur, které již nemohly být identifikovány podle jasných pravidel. Také se objevuje snaha nahradit pojem subkultura jinými, podle mnohých lepšími, termíny. Mezi tyto termíny tak například patří clubcultures nebo channels. Podle mnohých si dnešní subkultury zakládají na vlastní image stránce věci. Jedná se o tzv. subkulturní kapitál, který určuje co je v subkultuře v módě a co je naopak „out“. Tento subkulturní kapitál je poté využíván pro odlišení se od hlavního proudu kultury v dané společnosti a je jen na dané subkultuře, aby si tento kapitál udržovala a nesplynula s většinovou kulturou. Subkultury tak procházejí neustálým dynamickým vývojem a jedinci v dané subkultuře utvářejí svou identitu v neustále se měnícím procesu, který je závislý na každodenním životě, stylu oblékání či dalších kulturních činnostech.²³

1.2.3 Jedinec jako součást subkultury

V životě člověka se chtě nechtě vyskytuje sociální interakce, která je dána potřebou být součástí určité skupiny lidí, s kterými se může dotyčný jedinec identifikovat. Prvotním cílem každého nového vztahu a interakce je identifikace neznámého a jeho potřebné zařazení do určité skupiny a odhalení jeho identity. Identita je potom porozumění toho, kdo jsme a kdo jsou lidé kolem nás. Stejně tak je konstruována identita v subkultuře, která není daná, ale naopak je získaná. Identita v dané kultuře je utvářena množstvím kritérií, jež každá subkultura obsahuje. Vzniká tzv. sebedefinice, která je utvářena vlastním sebevnímáním a také definicí sebe ze strany okolí. Je tedy poměrně zajímavé to, že člověk v subkultuře vytváří svou identitu podle sebe, ale také podle názoru a vnímání ze strany dalších členů stejné subkultury. Tato identita se poté posiluje pozitivním hodnocením členů vlastní subkultury, a také posilováním identity k dané subkultuře. Poslední věcí, jež utváří identitu člena subkultury, je okolní prostředí, pomocí kterého si utváří určitý názor na vlastní členy subkultury i samotnou subkulturu. Většinová společnost pak může chování v subkultuře vnímat pozitivně či negativně. Je však poměrně obtížné určit, jaká nálepka je pro subkulturu a její členy pozitivní či negativní. Některé subkultury si zakládají svou image na negativním vnímání

²¹ Například snowboardisté či počítačovní hráči

²² MUGGLETON, WEINZIERL. *The post-subcultures reader*. 2003. s. 5-8

²³ MUGGLETON, WEINZIERL. *The post-subcultures reader*. 2003. s. 5-8

ze strany okolí. Identita ovšem může být oslabována stabilním negativním ohlasem a daný jedinec může uvažovat o změně své identity.

1.3 Skinheads

Samotná hlavní kapitola teoretické části se bude zabývat subkulturou skinheads, zejména pak základy vzniku této subkultury, historickým vývojem v zahraničí, stejně jako příchodem skinheads na naše území. Subkultura skinheads má velmi zajímavý vývoj a především její utváření a transformování k dnešnímu obrazu přinese velké množství zajímavých a přínosných informací. Jedná se o jednu z nejznámějších, nutno říci poněkud nechvalně, subkultur vůbec. Subkultura vznikla v roce 1968 v Londýně. U skinheads lze pozorovat vlivy subkultur rude boys nebo mods. O rok později se ustálil název subkultury stejně jako její charakteristické prvky holých hlav, těžkých vysokých bot, džínových kalhot nebo kostkovaných košil. Mezi skinheady byl prosazován znak a kult mužnosti. S tím je spojován znak násilí, které bylo uplatňováno zejména na skupinách vyznačujících se netradičními trendy, stejně jako postupná nenávist k jiné barvě pleti, tedy rasismus. Tato subkultura se začala postupně šířit i do jiných zemí, zejména pak do USA a východní Evropy. V západním Německu v 80. letech docházelo k sympatizování skinheadů s neonacismem či ultrapravicí.

V Česku se začala tato subkultura prosazovat v polovině 80. let minulého století. Hlavním trendem se stal boj proti Romům, který trvá prakticky dodnes, ovšem tato subkultura neskrývala svou nenávist i vůči cizincům a projevovala antirežimní nálady. K rozpuku skinheadů došlo díky kapele Orlik, která si vlastně přivlastnila některé základní teze a ideje subkultury.

1.4 Historie a vývoj subkultury skinheads

Historie a vývoj subkultury skinheads není nikterak jednoduchou záležitostí, v čase docházelo k vytvoření různých skupin, jež se lišily svým stylem oblékání, názory a dalšími jinými prvky. Není tak možné zařadit skinheady do jedné skupiny, nýbrž se zaměřit na historický základ, ze kterého se postupně vytvářela další rozvětvení této bohaté subkultury dneška. Není tedy možné říci, i přestože si to moderní většinová společnost myslí, že jsou všichni jedinci, hlásící se do subkultury skinheads, nacisty nebo rasisty. Jedná se o velmi různorodé odnože této subkultury a mnohdy velmi odlišné názorové působení.

1.4.1 Subkultura mods

Je velmi paradoxní, a to zejména díky smýšlení společnosti, že kořeny subkultury skinheads sahají až na karibský ostrov Jamajka. Životní styl na tomto ostrově nebyl ideální a v rámci zlepšení své ekonomické situace se mnozí Jamajčané rozhodli cestovat a emigrovat do Velké Británie. Jamajka je známá svou specifickou kulturou a zejména hudbou, což se začalo projevovat i ve velké Británii. Zde se začíná tato kultura střetávat s dělnickou třídou, tedy skupinami lidí ze střední a nižší vrstvy, která toužila po určitém uznání. Dochází k tomu v tzv. tančírnách, kde se jednotlivé kultury střetávaly. Tímto způsobem se začala utvářet první myšlenka směřující k vytvoření předchůdců skinheads. Počátky této subkultury neměly žádný politický záměr či cíl, jejich jediným směřováním byla zábava a návštěvy koncertů.²⁴

Vše začíná v 60 letech 20. století. Dochází k rozvoji subkultur a na scéně se objevují tzv. „mods“. Tato subkultura má své základy v Londýně, odkud se velmi úspěšně rozšířila do mnoha velkých, zejména industriálně zaměřených, britských měst. Příslušníci subkultury mods se snažili odlišit od většinové společnosti a svým vystupováním se co nejvíce přiblížit vyšším třídám. To se projevilo na jejich stylu oblékání. Mods se snažili reprezentovat střední třídu co nejlépe, což se promítlo na jejich oddanosti k drahým oblekům italského střihu, které byly šity na míru. Vzhled bylo to hlavní, na čem v této subkultuře záleželo, elegance byla doháněna specifickou úpravou vlasů a nakupováním v elegantních obchodech. Jejich cílem bylo zaujmout a také se bavit, k čemuž velmi dobře posloužily kluby na předměstí, ve kterých hlasitě hrála hudba. Moderní jazz se stal hlavním hudebním žánrem a jednotlivé večírky byly provázeny pitím, tancem, ženami a také násilím. Hudební žánr se pomalu vyvíjel, subkultura se bránila hlavnímu hudebnímu proudu a začala si stále více oblibovat černošskou hudbu, která byla typická svou melodičností a jednoduchostí. Tuto hudbu s sebou přinášeli právě jamajští imigranti.²⁵

Násilnická image subkultury mods byla podporována hromadnými sdělovacími prostředky, zejména tiskem, který se nebál zveřejňovat pouliční a hospodské rvačky. Mods neváhali vyvolávat rvačky mezi sebou, ovšem za hlavní nepřátele považovali fanoušky rock and rollu. Touto subkulturou opovrhovali a rozdílné názory si vyřizovali pomocí rvaček a dalšího násilí. Tímto si mods získávali nálepku rváčů a rebelů. 60. léta se nesla v nádechu odporu proti válkám a násilí, což značně zasáhlo i další subkultury, včetně subkultury mods,

²⁴ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 128

²⁵ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 2003. s. 403

jež se dostávala do stínu. Byli však jedinci a skupiny, kteří se tímto vlivem nechtěli zabývat. Dochází ke vzniku skupin s názvem *Hard mods* nebo také *Gang mods*. Ti mění své myšlení, ideje, ale také styl oblékání. Již se nejedná o elegantní styl, skupiny se smířily se svým postavením ve společnosti i svou finanční situací a do kurzu se tak dostává obnošená riflovina či vysoké dělnické boty²⁶, kterými vyjadřovali hrdost a svou příslušnost. Tyto těžké boty jsou symbolem subkultury skinheads do dnešních dní. Image se také postupně měnila, přičemž se zkracovaly vlasy, jakožto typický prvek. Postupem času dochází k vnějšimu ovlivnění jinými kulturami, zejména vlnou přistěhovalců, kteří přicházejí z karibských ostrovů a říkají si rude boys.²⁷

1.4.2 Subkultura rude boys

Anglie a celkově Velká Británie se v období 60. let stává místem, kam se přistěhovalci stěhují za lepším životem a podmínkami. Je paradoxní, že zejména jedinci černé pleti se stěhují do míst, kde bylo otroctví v minulosti běžnou praxí. Ovšem doba se mění, avšak rasismus je stále aktuálním tématem, nejen ve společnosti Velké Británie. Jamajka je v roce 1962 prohlášena za nezávislý ostrov, ovšem pozitivní pohled na nezávislost a optimismus ze změny a větší svobody rychle mizí. Obyvatelé Jamajky žili na hraně chudoby a zejména mládež se začíná bouřit proti systému. Na Jamajce se začal projevovat slabý systém a vláda, která nedokázala v ulicích a na venkově udržet pořádek. Chudí útočili na bohaté, přepadávali dopravní prostředky a vytvářely se nechvalně známá ghetta nebo také slumy, které byly považovány za líheň kriminality, rvaček a násilí. Tato situace na Jamajce donutila mnohé uvažovat o možné budoucnosti a lepším životě. Emigrace tak nabývala na síle a vlny přistěhovalců přicházely na Britské ostrovy. Tito přistěhovalci začali vytvářet skupiny a vlastní odnože ve Velké Británii, mezi které patří také rude boys. Již podle názvu je jasné, že jejich charakteristickým znakem byla hrubá, nevybíravá mluva a vystupování proti zákonům, pravidlům a autoritám. Střety se zákonem tak nebyly pro rude boys nic netypického. Jejich hlavním zdrojem zábavy bylo oblékání se do luxusních obleků, jež kopírovaly kulturu 30. let. Jejich typickou hudbou se stal oblíbený žánr nesoucí název ska²⁸. Rude boys se mimo jiné stali inspirací pro mods, kteří tento životní styl začali kopírovat, obdivovat a vytvořili si určitý respekt vůči této nekompromisní subkultuře. Již nyní je vidět postupné utváření a směřování k některým z typických prvků subkultury skinheads, i přestože

²⁶ Převážně značky dr. Martens

²⁷ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 128

²⁸ Jedná se o žánr hudby, který v sobě spojuje prvky karibského menta a calypso, s prvky amerického jazzu a blues.

se utvářely různé odnože založené na různých podstatách a základních myšlenkových pochodech.²⁹

1.4.3 Skinheads v 60. letech

Právě v šedesátých letech minulého století se začíná utvářet a dotvářet subkultura, která v sobě obsahovala zdánlivě neslučitelné prvky. Bílá dělnická třída se začala identifikovat s životním stylem jamajských černošských přistěhovalců, kteří svou kulturou a stylem ovlivnili vznik skinheads. První skupiny skinheadů se začaly utvářet a shromažďovat v ulicích Londýna³⁰, Liverpoolu a jiných velkých měst. Původně si říkali bootboys, dle typických bot³¹. Termín skinheads se začal prosazovat až v roce 1969, přičemž si stále udržovali svůj typický vzhled převzatý ze subkultury mods, kterými se široce inspirovali. Móda se ustálila na krátkých vlasech, pracovních botách, ohrnutých džínách s kšandami, do toho košile různých vzorů a kožené bundy, které jim dodávaly na drsnosti a společenské vážnosti. Hesla jako bratrství, puritánství, patriotismus a hrdost na svůj dělnický původ se staly hlavními myšlenkami, přičemž se snažili vyhýbat drogám, naproti tomu se věnovali koníčkům jako je fotbal, box a také alkohol.³²

Skinheadi rádi navštěvovali fotbalová utkání, kde až s fanatickým zaujetím bránili svůj tým, přestože jejich primárním cílem bylo se poprat s fanoušky ostatních týmů, vyvolávat rvačky a bavit se nad pěstmi a krví svých protivníků. Jak již bylo zmíněno, etnické rozdíly v subkultuře původně neexistovaly a mezi zástupce se řadili i černoši. Tyto rozdíly se vytvořily až postupem času, díky imigrantům z bývalých britských kolonií a území, kteří nabízeli svou pracovní sílu mnohem levněji než většina Britů. Tímto způsobem se velká část začala radikalizovat, zejména díky strachu z existenčních problémů. Tato radikalizace se začala promítat do rasistického kontextu, který souvisel s postupným politizováním subkultury. Mimo jiné se skinheadi „bavili“ rvačkami s přistěhovalci z Pákistánu³³, kteří se stali snadnou kořistí rozrůstající se skupiny pouličních skinheadů.³⁴ Je poměrně paradoxní, že

²⁹ THEUNDISCIPLINED. *SKINHEAD: The Evolution of a Subculture and Society's View Thereof*. 2014

³⁰ Za hlavní rodiště subkultury je považováno předměstí Londýna East End

³¹ Boty značky Dr. Martens byly v té době velmi oblíbeným artiklem. Značka vznikla těsně po druhé světové válce, kdy německý lékař jménem Clans Martens, který se zaměřil na bezpečné boty, jež by mohly být používány v případě zranění kotníku a pohodlně se tak nasazovaly v případě určitých potíží. Boty byly tvrdé, což se samozřejmě hodilo násilným prvkům subkultury skinheads, které mohli využívat jako zbraň.

³² SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: úvodní do problematiky*. 2010. s. 131

³³ Pákistánci představovali největší skupinu přistěhovalců v letech 1969 až 1970

³⁴ Mimo přistěhovalce se terčem skinheadské nenávisti stávali postupně homosexuálové a studenti. Tyto rvačky a nenávistné tendence se objevovaly zejména u starších členů subkultury.

se těchto rvaček ruku v ruce účastnili zástupci bílé i černé rasy, což je v kontextu dnešní doby absolutně nemyslitelné.³⁵

1.4.4 Skinheads v 70. letech

Počátek 70. let nebyl pro subkulturu skinheads vůbec dobrý, zejména co se týče rozrůstání subkultury, jelikož počet v lepším případě stagnoval, v tom horší klesal. Šlo o problém uvnitř samotné subkultury, která nebyla dostatečně soudržná. Kontinuita ve skupinách také chyběla, starší zástupci opovrhovali těmi mladými a ti se tak s touto subkulturou pořádně neidentifikovali. Jedinci středního věku zakládali rodiny, starší se distancovali od těch mladších a mladí hledali svůj cíl jinde. Měnil se také pohled na oblíbený hudební žánr. Reggae začalo směřovat k náboženským textům, přičemž hlavním prvkem se stávalo rastafariánství, jakožto směr především černošské komunity. Toto náboženství sice vycházelo z Bible a spojovalo prvky z judaismu, křesťanství a také egyptské kultury, přesto bylo pozitivně nakloněno marihuaně, jakožto látce spojující člověka s bohem. To bylo subkultuře skinheads velmi proti jejich přesvědčení.³⁶

Subkultura skinheads se do roku 1976 zdála být umírající a byla považována za subkulturu jedné generace, která postupně vymizela. Skinheadi se stáhli do pozadí scény a několik let prakticky pomalu upadali do zapomnění. To se ovšem změnilo na konci roku 1976 a zejména v roce 1977, kdy se Velká Británie ocitla v hlubokých sociálních problémech, spojených s ekonomickou krizí, migrací obyvatelstva a vysokou nezaměstnaností. S těmito událostmi se na scénu dostává zbrusu nová subkultura nesoucí název *Punks*, která oživila subkulturu skinheads, jejíž jedinci vystupují ze stínu a zapomnění, ve kterém několik let stagnovali.³⁷

1.4.5 Punk a postupné silení subkultury skinheads

Subkulturní scéna se postupem let neustále vyvíjela a dá se říci, formovala do nové podoby, v níž figurovaly staré zvyklosti, které se kloubily s těmi novými. Druhá polovina 70. let toho byla jasným důkazem, kdy si subkultura skinheads prošla znovuzrozením, díky nástupu punkové revolty, ke které se staří, stávající i noví zastánci skinheads přidávali. Dělo se tak zejména z touhy o určitou renesanci této subkultury a poté také z politických důvodů.

³⁵ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus ČR*. 2003. s. 405-406

³⁶ HEBDIGE, D. *Subculture: The meaning of style*. London: Routledge. s. 134

³⁷ HEBDIGE, D. *Subculture: The meaning of style*. London: Routledge. s. 136

Velká Británie, jak již bylo zmíněno výše, se postupně dostávala do těžkých sociálních problémů a vysoké nezaměstnanosti, což s sebou neslo určitou nevoli, zejména ze strany střední a nižší vrstvy společnosti.

1.4.5.1 Oi-skins

Punk se stal jakýmsi krokem ke vzkříšení a znovuoživení subkultury skinheads, která v této době měla za sebou jasně danou historii. Zpočátku se vše vyvíjelo harmonicky, ovšem postupem času se začaly utvářet určité rozkoly a problémy mezi jednotlivými subkulturami. Hlavním problémem bylo politické směřování punkového hnutí, což se velké spoustě jedinců skinheadské subkultury nelíbilo. Skinheads byla subkultura čistě nepolitická a jakékoliv změny byly proti přesvědčení (zejména veteránů) subkultury. Dalším problémem bylo užívání drog uvnitř punkového hnutí. Subkultura skinheads se od prvopočátku distancovala od těžkých drog a podobných látek. Tímto se začaly utvářet separované supiny, z nichž nejvýznamnější se bezesporu stal street-punk, jehož zástupci vyznávali specifický typ punkové hudby, ve kterém se míchal klasický punk s prvky ska a texty oslavující a zdůrazňující důležitost dělnické třídy a vlastní výjimečnost dělnického původu. Mezi základní hudební hvězdy street-punku patřila kapela s názvem Cockney Rejects, která se proslavila v subkultuře svou písní Oi! Oi! Oi!, podle níž se také jmenovala pozdější tradiční odnož punku, tedy Oi, jakožto zkomolenina pozdravu Hi. Na koncertech se postupně začaly objevovat subkultury punku a skinheads společně, zejména ti jedinci, kteří se nedokázali ztotožnit s politickými cíli punkového hnutí. V této chvíli se začínají postupně projevat rasistické modely subkultury. Postupně se na koncertech objevovaly jasně rasistické symboly, jednotlivci i celé skupiny začaly v určitých momentech hajlovat a celkové rasistické tendence se prohlubovaly s nelepšící se situací na poli sociální politiky Velké Británie. Rasistické pokřiky a gesta postupně přerůstaly v pouliční rvačky, jejichž cílem se staly skupiny přistěhovalců a naopak oplácení násilí přistěhovalců na hlučné a násilné skupině skinheads. Rasistické pohnutky jednotlivých subkultur se začaly projevat, což značně pochroumalo jednotnost subkultury skinheads, která se začala dělit.³⁸

1.4.5.2 Trojans

Jakožto odpověď na šířící se informace o spojení subkultury skinheads s neonacistickými náladami, dochází k mírnému návratu ke kořenům, ovšem docházelo

³⁸ NETOLICKÝ, T. *Skinheads – milování a nenávidění*. s. 15

k tomu pouze u části jedinců patřících do této subkultury. Návrat ke kořenům se udál zejména díky hudbě. Do módy se opět dostává hudební směr ska, který dokázal přilákat zástupce subkultur mods, rude boys i skinheads. Jde tedy o nerasistickou a také o nepolitickou vlnu, která dokázala přilákat mnohé zástupce jednotlivých subkultur. Jakožto tradicionalisté si zakládali na jasných pravidlech z prvopočátků subkultury skinheads, ovšem i tak se později ukázala nejednotnost subkultury jako takové. Stále častěji docházelo k různým rvačkám na samotných koncertech, ovšem je nutno podotknout, že tyto rvačky neměly nic společného s rasismem, ale byly spojovány s politickými názory a s fanatickou podporou oblíbeného fotbalového týmu, Trojans, neboť také tradicionalisté jsou apolitickými zástupci subkultury skinheads, kteří chtějí upozornit na svůj původ a dané tradice.³⁹

Nutné je také podotknout, že část subkultury se nedokázala smířit s rostoucím počtem přistěhovalců a začínala se názorově přibližovat rasismu a všem negativním jevům, které jsou s rasismem spojeny. Na tuto vlnu navazují jedinci, kteří se snaží využít subkulturu skinheads k politickým účelům a k prosazení určité názorové politiky ve společnosti.

1.4.5.3 *White power skins*

S tímto směrem a politickým smýšlením je také spojena odnož subkultury s názvem White power skins, která mezi sebe přibírá zastánce rasistických tendencí. Dochází k vytvoření a utváření nacionalistických názorů uvnitř subkultury, které neodkladně vedou k rasistickému násilí, zejména vůči obyvatelům z přistěhovaleckých komunit. Útoků neustále přibývá, čehož si začínají všimnout média i většinová společnost a skinheady začínají považovat za násilnickou skupinu lidí. Ovšem házet skinheady do jednoho pytle by bylo moc jednoduché. Subkultura skinheads se začala definitivně rozdělovat a mezi rasistickou a nerasistickou⁴⁰ základnou této subkultury začaly vznikat nejednoduché spory, které jsou patrné prakticky až do dnešních dní. Mimo jiné v rámci tohoto rozkolu vzniká také nacionalistická organizace s názvem British National Front, která se snaží spojit nacionalisticky smýšlející skinheads, verbovat je a využívat jejich schopnosti v pouličních rvačkách a bitkách.

Dalším impulzem k rozvoji pravicového hnutí a směřování k politice se stal Ian Stuart Donaldson, který v roce 1977 založil hudební skupinu s názvem Skrewdriver, která se stává

³⁹ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus ČR*. 2003. s. 406

⁴⁰ Jedná se o apolitické zástupce subkultury skinheads (tradicionalisté), kteří nechtějí mít s politikou či rasismem nic společného. Základem jejich existence je hrdost na svůj dělnický původ a dané zakořeněné tradice.

absolutní jedničkou u zastánců extrémně pravicových skinheads. Jejich texty byly velmi nevybíravé, extrémně rasistické a násilí podporující. Skrewdriver si našli velkou fanouškovskou základnu, přesto se roku 1979 kapela rozpadla, což přivedlo Iana na myšlenku založit menší politickou stranu nesoucí název White Noise, jež zaujala podobně smýšlející pravicové strany ve Velké Británii. White Noise se v roce 1981 přejmenovala na Blood and Honour Club. V roce 1982 dochází k znovuzrození skupiny Skrewdriver, která se, pokud to bylo ještě v té době možné, stále více radikalizovala. Nepohodlnými se stávali přistěhovalci a zástupci odlišných ras⁴¹, ale také homosexuálové či komunisté. Začíná vznikat ideologie bílé moci nebo také bílé síly, která je založena na myšlence nadřazenosti bílé rasy. Tato bílá síla se neodkladně hlásí k nacionálnímu socialismu a toto heslo se stává základem rasové války, která se postupně rozšiřuje mimo hranice Velké Británie. Vzniká tak ultrapravicová odnož subkultury skinheads. Ta svými činy, násilnostmi a velmi radikálním přístupem přitahuje pozornost společnosti a médií, prezentující subkulturu skinheads jako rasistickou skupinu bez ohledu na možnost rozlišení jednotlivých odnoží této subkultury.⁴²

V rámci rozšiřování a rozdělování subkultury skinheads se začala v 80. letech utvářet určitá hnutí, organizace či chceme-li iniciativy, které měly za úkol prezentovat ideové myšlenky jednotlivých oddělených proudů subkultury skinheads. V Anglii vznikají dvě velké odnože. První z nich je iniciativa s názvem Rock against racism (RAR), na kterou navazuje, jako protiváha, Rock against communism (RAC).

1.4.5.3.1 RAR

Rock Against Racism jasně symbolizoval myšlenkové tendence části subkultury skinheads, která se distancovala od rasismu a chtěla upozornit na tradiční hodnoty subkultury, které byly hluboce zakořeněny v minulosti a spjaté se vznikem. RAR se inicializoval pomocí festivalu nesoucí název Anti-Nazi League, pořádaný roku 1978. Festival se zaměřoval na boj proti narůstajícímu vlivu hudebních žánrů, které v sobě spojovaly tvrdou muziku a tvrdé texty plné rasistického podtextu. Umírnění skinheadi a tradicionalisté v Londýně uspořádali průvod, kterého se zúčastnilo více jak sto tisíc lidí. Snažili se upozornit na podstatu subkultury skinheads, na svůj nesouhlas s rasistickým podtextem subkultury. Po tomto

⁴¹ Základním heslem pro White Power skins se stala věta o 14 slovech, vyřčena Davidem Lanem: We must secure the existence of our people and a future for White children (v překladu: Je nutné zajistit existenci našich lidí a budoucnost pro Bílé děti).

⁴² MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus ČR*. 2003. s. 407-409

průvodu se v londýnské čtvrti East End konal výše zmíněný festival plný hudby a propagačních akcí.⁴³

1.4.5.3.2 RAC

Tato zkratka je vlastně protiváhou pro Rock Against Racism, což potvrdilo rozkol a nejednotnost subkultury skinheads a další směřování těchto rozdílných skupin. RAC značí zkratku pro Rock Against Communism, kterou vytvořila část rasistických skinheads, kteří se tak snažili vytvořit živnou půdu pro rasistické nálady, a to nejen v samotné subkultuře, ale také ve většinové kultuře. Pomocí organizovaných koncertů, hesel a dalších nástrojů rozšiřovali reklamu nenávisti proti jiným rasám. RAC, stejně jako všechny ostatní akce, měla silný nádech politické manipulace, v čele s neofašistickou politickou stranou National Front, která tímto způsobem získávala voliče na svou stranu. Tyto akce si našly poměrně velkou řadu posluchačů, ovšem narážely na stále větší odpor antirasistické mládeže, jež bojkotovala veškeré pokusy o rozšiřování reklamy v rámci podobných koncertů a shromáždění. Docházelo také k četným střetům mezi zástupci neonacistů a antifašistů, kde byly na pořádku dne předem domluvené rvačky, které často končily velmi krvavě.⁴⁴

I přes odpor většinové společnosti se subkultura skinheads začíná šířit mimo hranice Velké Británie, jakožto hnutí zastupující okrajové jedince společnosti. Subkultura se šíří zejména do států, kde jsou rasismus a podobné myšlenky silně zastoupeny a mají hlubokou historii. Jedním z takových států jsou Spojené státy americké, kde byl rasismus v minulosti asi nejmarkantnější. Ve spojených státech amerických se vytváří nová podoba skinheads, která je nazývána jako *boneheads*.⁴⁵ Většinová společnost považovala *boneheads* za nástupce nechvalně známé skupiny Ku-Klux-Klan, která tyranizovala americké přistěhovalce a jedince černé pleti po velmi dlouhou dobu. I toto je jedním z důvodů, proč je ve světě vnímána subkultura skinheads jako čistě rasistická.⁴⁶

Na začátku 80. let se subkultura a zejména hnutí *boneheads* šíří dále po celé Evropě. Nejmarkantnější stopu zanechala v Německu, kam se dostala především neonacistická odnož, stejně jako do Itálie odnož neofašistická, kde mají tyto odnože silnou tradici v okrajových

⁴³ FARIN, K. *Skinheads: Munchen*. 1993. s. 21

⁴⁴ FARIN, K. *Skinheads: Munchen*. 1993. s. 21

⁴⁵ Jedná se o skupinu skinheadů, kteří se chovají silně rasisticky a xenofobně, přičemž se tyto skupiny vytvářely zejména ze zástupců White power skins a Nazi skins (později nazývaní také jako Hammerskins v USA). Pro tradicionalisty a další nerasistické skinheads se jednalo o pouhé napodobitele subkultury, kteří sebrali určitou image a identitu subkultury, ovšem nikdy se mezi skinheads řadit nemohou.

⁴⁶ DANICS, Š. *Skinheadi a extrémní politická pravice*. 2002. s. 77

částech společnosti. Dalšími zeměmi, kam hnutí prostupuje, jsou Skandinávské země, Belgie, Nizozemí a hlavně Francie. Tímto je dále utvářeno povědomí o subkultuře skinheads, která je již v této době, na začátku 80. let, chápána jako subkultura rasistická. Toto povědomí je ovšem chybné a tak se také zastánci a zástupci původní myšlenky subkultury skinheads formují do dalších skupin, kterými chtějí vyjádřit svůj nesouhlas s rasistickým podtextem subkultury jako takové.⁴⁷

1.4.5.4 S.H.A.R.P.

Z tohoto důvodu se vytvořila frakce, která vznikla v roce 1985 v New Yorku, nesoucí název S.H.A.R.P.⁴⁸ Tato frakce se veřejně obhajovala vůči rozkolu v subkultuře a snažila se upozornit na nerasistickou povahu této frakce a původní myšlenky subkultury skinheads, přičemž hlavním heslem se stávala slova, že ne všichni skinheads jsou rasisté, stejně jako ne všichni kněží zneužívají děti.⁴⁹ Nejednalo se však pouze o slovní boj a hájení svých pravidel a myšlenek, nýbrž docházelo k četným střetům mezi jednotlivými frakcemi, při nichž docházelo k četným zraněním a výtržnostem. Frakce S.H.A.R.P se vytvořila na základě prvotní myšlenky subkultury skinheads a jejím cílem bylo poukázat na určitou krádež identity, kterou si subkultura dlouhou dobu budovala. Absolutně nesouhlasila s výroky jako bílá síla a rasismus⁵⁰ byl pro ně absolutním tabu. Největšími nepřáteli se tak stávali boneheads, kteří rasistické nálady rozšiřovali nejvíce. V roce 1989 se tato myšlenka a frakce šíří i za oceán do Evropy.⁵¹ Do frakce S.H.A.R.P bylo zapojeno velké množství jedinců černé pleti, přistěhovalců z tehdejších britských kolonií, což jasně dokazovalo nerasistickou povahu frakce a jasné signály celému světu, že subkultura skinheads není založena na rasismu, xenofobii či dalším odmítání společenských pravidel, hanobících rasu.⁵²

V rámci frakce vznikaly nové hudební skupiny, fanziny či vydavatelství. Často se snažily navazovat vztah s tradicionalisty, kterým se také svými myšlenkami snaží přiblížit, stejně jako udržet myšlenku tradičního punku. Na druhé straně se tato frakce mělní na menší skupiny od apolitických zástupců po krajně levicové projevy.

⁴⁷ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 2003. s. 405-406

⁴⁸ Neboli SkinHeads Against Racial Prejudice

⁴⁹ GEORGE, M. *Skinhead nation*. 1996. s. 32

⁵⁰ Jediná oficiální politika frakce S.H.A.R.P byla opozice vůči rasismu a jakémukoliv rozšiřování neonacismu či neofašismu

⁵¹ Zejména do Velké Británie a Německa

⁵² CHMELÍK, J. *Symbolika v extremistických hnutích*. 2005. s. 41

S levicovým smýšlením některých zástupců umírněných nerasistických skinheads souvisí ještě jedna frakce, která si říká *Red Skins*. Tato frakce se začala objevovat v roce 1993, spojující nejen levicově smýšlející skinheads, ale také skinheady anarchisty. Ve Velké Británii se začínala hlásit k levicovým a ultralevicovým myšlenkám a zapojovala se do politického života v rámci politických stran jako jsou Komunisté, Labouristé nebo Socialisté. Red Skins se kromě svého politického směřování odvolávali na tradiční myšlenky skinheads, jako je hrdost na svůj původ dělnické třídy a boj proti neofašismu či neonacismu.

1.4.5.5 R.A.S.H., A.R.A. a G.S.M. Skinheads

Postupným vývojem společnosti, subkultury i společenských problémů, se začaly utvářet další frakce, které směřovaly ke sjednocení jedinců spojující mezi sebe stejnou myšlenku a určitý cíl. Subkultura se stávala opravdu velmi rozdělenou, proto přicházely snahy o sjednocení menších frakcí. Prvním takovým pokusem je organizace R.A.S.H, jež spojovala všechny anarchisticky a levicově smýšlející skinheads⁵³, kteří se stavěli proti mýtům o subkultuře skinheads, jako rasistické skupiny. Zároveň se začali politicky angažovat a vytvářet tak určitou možnost pro změnu poměrů a povědomí společnosti.⁵⁴

Organizace A.R.A. reagovala na vývoj ve společnosti v celém světě, kdy se snaží upozornit na nerasistickou podstatu subkultury skinheads a zároveň spojit všechny antirasisty a antifašisty. Organizace vznikla na konci 80. let 20. století v USA ve městě Minnesota a postupně se rozšiřovala po celém území USA a Kanady, přičemž důležitou roli hrály anarchistické skupiny a organizace. Díky nim došlo k rozšíření sítě samotné frakce, přičemž v nedávné minulosti bylo podniknuto několik akcí, zaměřených zejména na protestující davy neonacistických skupin po celém území USA. I přestože vše zní vznešeně, akce pořádané A.R.A. jsou velmi násilné. Například v roce 2012 došlo v chicagské restauraci v USA k útoku na jedince účastnících se summitů určených pro bílé obyvatelstvo.⁵⁵

Organizace G.S.M⁵⁶ je společenstvím skinheadů, kteří se veřejně hlásí k homosexuální orientaci bez zábran a veřejného pohoršování vně i uvnitř subkultury. Přestože byla snaha

⁵³ Jedná se o velmi zajímavé spojení anarchistů a bolševiků, kteří by se za normálních okolností nejspíš příliš nesnesli. Jedná se totiž o protichůdné myšlenkové proudy, s naprosto jinými cíli. V rámci subkultury skinheads se ovšem jednotlivé myšlenky propojují a vzájemně doplňují, což je důkazem i na hudební scéně, kde vedle sebe vystupují hudební kapely zastupující oba výše zmíněné směry.

⁵⁴ NETOLICKÝ, T. *Skinheads – milovaní i nenávidění*. A-kontra č. 131, 4/2005. s. 17

⁵⁵ FIES, A. *Anti-Racists' Attack White Heritage Group in Family Restaurant*. 2012

⁵⁶ Jedná se o zkratku G.S.M. tedy Gay Skinheads Movement

o vzednutí této frakce již na počátku vzniku subkultury skinheads, do povědomí se dostává až s nástupem nového tisíciletí.⁵⁷

1.4.5.6 Extrémní extrém B.H.S. a W.A.R.

V současné době si prosazují svou působnost v rámci subkultury skinheads i opravdu extrémní frakce či hnutí, které mají s původní myšlenkou svobodného, apolitického a ke střední třídě se hlásícího skinheada opravdu velmi daleko. Prvním hnutím je B.H.S., jež tradičně vznikla v USA na konci 90. let. Jedná se o hnutí hlásící se k nacistickému odkazu, ovšem spojující severskou mytologii a vzývající severské božstvo (zejména boha Odina). Druhým hnutím je teroristická organizace vystupující pod zkratkou W.A.R. Jde o extrémistickou organizaci spojující jedince v rámci rasového boje a určování síly bílého člověka. W.A.R. sou poměrně dobře organizováni a disponují velkým množstvím zbraní a dobrým výcvikem pro četné pouliční boje.⁵⁸

1.5 Skinheads na našem území

Ostatně jako jiné trendy a novinky, tak i subkultura skinheads se do Československé republiky dostávala pozvolna a z počátku s velmi zkreslenými a nepřesnými informacemi. Povědomí o této subkultuře se začalo rozvíjet až na konci 80. let minulého století, zejména díky pozvolnému rozpadu komunistického bloku a pozvolné demokratizaci našeho státu. Před rokem 1989 nebylo ani obecných informací o Západě mnoho, natož poté jednotlivé zmínky o výskytu subkultur v Evropě. Přesto je možné dohledat krátké články o subkultuře skinheads, zejména pak v mládežnických časopisech, které mnohdy přinášely zkreslené informace o situaci v západních zemích, což bylo způsobené zejména propagandou komunistické strany a moskevským diktátem.⁵⁹

Do sametové revoluce se na odporu vůči komunistickému režimu shodovala nejedna subkultura, ovšem skinheadi si do listopadu 1989 svou identitu i existenci, jako antikomunistické skupiny, bránili slovy i pěstmi. Utváření této identity, ale obecně i módy a způsobu chování bylo pro české skinheads velmi obtížné. Většina subkultur a dalších skupin vznikají pomocí skupinové deviace, kdy se jednotliví členové a nováčci navzájem doplňují, učí se od sebe a přejímají nové i zavedené tendence dané subkultury. V případě skinheads se

⁵⁷ MURRAY, H. *Gay Skins*. 2014. s. 187

⁵⁸ CHMELÍK, J. *Symbolika v extrémistických hnutích*. 2005. s. 44-45

⁵⁹ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 2003. s. 410

jednalo o individuální deviaci, kdy se subkultura vytvářela izolovaně a na velmi zkreslených základech z tuzemských časopisů, jež byly pod cenzurou komunistického režimu. Sport se stává jedním z důležitých míst, kudy se určité informace o subkultuře skinheads dostávají mezi obyčejné Čechy⁶⁰, kteří v sobě cítí revoluční a antirežimní tendence.⁶¹

V Československu se skinheadi zpočátku velmi bratřili s punkery, s kterými sdíleli stejný zájem v hudbě i módě, což se postupem času ovšem měnilo, zejména z hlediska myšlenkových tendencí a určitých pravidel. Zpočátku je spojuje nenávisť vůči komunistickému režimu, který považují za největšího nepřítele svobody. Přestože šlo hlavně o zábavu a nutnost patřit do party, základem se stávalo násilí. Skinheadi se po sametové revoluci začínají oddělovat od punku, který se pro ně stává nepřítelem, stejně jako každý, kdo je něčím odlišný, převážně pak barvou pleti. Skinheadi se začínají organizovat a vyhledávat pouliční boje. Alkohol, tvrdá muzika a fyzický boj spojený s rasismem byly tehdy základem zábavy. I tento fakt nasvědčuje tomu, že byla subkultura skinheads a její původní poselství překrouceno a ze skinheadů se v Československu stávají spíše neonacisté či neofašisté. Subkultura se dostává do ČSR převážně z Německa, kde bylo velké množství rádooby skinheadů pouze obyčejnými ultrapravicovými jedinci.⁶²

Z punku a myšlenkových vln z Německa se tak postupně vyvinula československá frakce skinheads, která si v roce 1989 našla svou modlu a určitého guru subkultury. Tím se stává Daniel Landa a jeho hudební skupina Orlík, jež se netajila svou rasistickou podstatou (což dokazují některé texty nejslavnějších písní), i když převážně zdůrazňovala příslušnost k vlastenectví a neomezené zábavě.⁶³

Kapela Orlík vznikla v roce 1987 a byla inspirována nově vznikající československou subkulturou skinheads, a to po vzoru zahraničních kapel, které se k nám dostávaly skrz hranice s Německem. Zakládajícími členy skupiny Orlík byli Daniel Landa a David Matásek.

⁶⁰ Velkou událostí, jež se pravidelně objevovala v československých sportovních periodikách, se stalo fotbalové finále Poháru evropských mistrů v roce 1985, kdy mezi sebou nastoupil Liverpool a Juventus. Angličtí hooligans zde nejen podporovali svůj oblíbený klub, ale také vyvolávali nepřátelství mezi jednotlivými fanouškovskými tábory. Velkým neštěstím byl výběr stadionu pro tento velký zápas, kterým by belgický Heysel stadium. Jednalo se o velmi starý svatostánek, který byl postaven v roce 1930. Kromě pořádných bezpečnostních pravidel a opatření, byl stadion starý a svou konstrukcí velmi zaostalý. V momentě, kdy se jednotlivé tábory přestaly napadat slovně a došlo na rvačku (kdy angličtí „rowdies“ přelezly bezpečnostní oplocení mezi jednotlivými tábory), jež skončila přetížením stěny a zřícením jednoho bloku stadionu. Toto neštěstí nepřežilo 39 lidí (32 fanoušků Juventusu, kteří byli zahrnutí ke stěně nepřítelny anglickými fanoušky), a více jak 600 jich bylo zraněno. Toto neštěstí obletělo prakticky celý svět, dostalo se i do československých médií

⁶¹ VEDRAL, J. *Subkultura skinheadů prošla vývojem, rasisté z ní zmizeli*. 2009.

⁶² CHMELÍK, J. *Symbolika v extremistických hnutích*. 2005. s. 12

⁶³ VEDRAL, J. *Subkultura skinheadů prošla vývojem, rasisté z ní zmizeli*. 2009.

Kapela si postupně začala vytvářet silnou fanouškovskou základnu, která začala vytvářet skinheadskou kulturu právě podle chování této kapely. Přestože byla životnost kapely Orlík poměrně krátká, trvala pouze do roku 1991, dokázala vyprodukovat dvě velmi úspěšná alba. Na druhé straně přispěla kapela k rasovým nenávisťem v Československu a pozdější České republice a do historie se zapsala jako kapela s rasistickým podtextem a fašistickým základem. Daniel Landa si u mnohých vysloužil přívlastek rasisty a „nácka“, přestože několikrát opakoval, že fašistou nikdy nebyl a nikdy nebude. Nebýt hudebního vlivu skupiny Orlík, nikdy by pravděpodobně subkultura skinheads (a veškerá její radikální a kontroverzní činnost) nedosáhla takového stupně a takové intenzity.⁶⁴

Příznivci skinheads a zejména skupiny Orlík si začali vytvářet vlastní ideologii, kterou poté promítali do vlastního života, do vlastních akcí a vlastního myšlení. Odmítali německý fašismus, ovšem stáli na pomezí silně radikálního nacionalismu, ke kterému bylo přidáno velké množství vlastenectví spojeného se znovuzrozením husitství. Vzniká tak speciální frakce skinheads, kteří si začínají říkat tzv. *kališníci*. Orlík začíná určovat přesnou ideologii subkultury v Československu, přičemž se do popředí dostává vlastenectví, ale také pivo, ženy a ve velké míře i rasismus.⁶⁵

Sametová revoluce s sebou přinesla velké množství změn a uvolnění ve společnosti, se kterou šel ruku v ruce masivní rozvoj kultury. Subkultura skinheads pokračovala v rozvoji pod masivním vlivem skupiny Orlík, která se pod rouškou uvolněných vztahů mnohem více radikalizovala, tedy spíše se radikalizovali její posluchači. To také dokládá rok 1990, kdy vyšlo album Oi!. To dosáhlo opravdu rekordních prodejů a popularita Orlíku strmě stoupala. Hlavním obecnstvem se na koncertech a festivalech stávali zástupci skinheadů, kteří se na takové akce přišli pobavit, ale také vyvolávat konflikty a rasové nenávisti. Z tohoto důvodu si velké procento společnosti spojilo skupinu Orlík s rasismem. Kapela se začala bránit tím, že byly jejich texty nesprávně pochopeny, přičemž zároveň kapela nemůže za to, co posluchači takových textů poté dělají. Velkým problémem se také stávaly zvyšující se nesympatie mezi zástupci skinheads a punkerů, kteří byli před revolucí prakticky stejnými skupinami, bojujícími proti společnému nepříteli, kterým byl komunistický režim. Při absenci takového nepřítelů se začínaly objevovat konflikty, kdy setkání těchto dvou skupin či subkultur končila rvačkami. Skinheadi vystupovali nejen proti punkerům, ale také proti přistěhovalcům

⁶⁴ VEDRAL, J. *Subkultura skinheadů prošla vývojem, rasisté z ní zmizeli*. 2009.

⁶⁵ VEDRAL, J. *Subkultura skinheadů prošla vývojem, rasisté z ní zmizeli*. 2009.

a Romům.⁶⁶ Kapela Orlík se nakonec v roce 1991 rozpadá⁶⁷ po vydání nového alba s názvem 1991.

Rok 1991 znamenal ztrátu určitého kultu (kapely Orlík), to přimělo skinheady na českém území se dále radikalizovat, což vyústilo v eskalaci násilí a také vražd páchaných skinheady zejména na přistěhovalcích. Po sametové revoluci docházelo ke změnám společenským i politickým, lidé ztráceli sociální jistoty, ztráceli zaměstnání a to vedlo k rozpuku rasismu. Přistěhovalci a lidé odlišných ras začali být bráni jako přítěž, jako někdo, kdo bere práci ostatním. Rasové útoky se stupňovaly, vznikala cesta k rasovým válkám, což bylo podporováno také zásahy policie. Ta totiž v četných střetech zůstávala nečinná, což u části společnosti působilo jako neskryvaná podpora skinheadů v politice. Toto spojení ovšem nebylo náhodné, jelikož měla subkultura poměrně silné sympatie v politických kruzích i v určitých částech veřejnosti, která se s některými myšlenkami subkultury skinheads ztotožňovala. Na jedné straně se tak silně strukturalizovala rasistická část skinheadů, ovšem na té druhé se vytvářely skupiny protirasistické a protifašistické. Mezi těmito dvěma skupinami začaly propukat střety, které se neustále stupňovaly.⁶⁸

V roce 1990 se odehrálo několik rasově motivovaných střetů, zejména mezi skinheady a Romy, které končily těžkým ublížením na zdraví a výsledkem pachatel neznámý. Policie nebyla schopná se situací cokoliv udělat, zejména z povahy útoků a pak také ostrým sledováním ze zahraničí, kdy se ostatní státy Evropy zajímaly o situaci přistěhovalců a Romů v naší republice. Dalším faktorem slabé odezvy na rasové střety byly blížící se první svobodné demokratické volby, při nichž bylo nutné sbírat hlasy, nikoliv negativní ohlasy. Velkým problémem byla také média, která pod rouškou svobodného projevu informovala, často velmi zkresleně a nejasně⁶⁹, společnost o povaze skinheadů a jejich počínání. Násilnosti se dále rozšiřují také na vietnamskou komunitu, přičemž střety rasového charakteru se denně objevují po celé republice.⁷⁰

Největší střety mezi anarchisty, levicově orientovanými skinheads a rasistickou frakcí skinheads se odehrávaly v letech 1991-1992, kdy došlo k několika velmi tvrdým bojům. Mimo jiné došlo v roce 1991 k napadení anarchistů na koncertě na ABC hřišti v Praze, kde se

⁶⁶ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. 2010. s. 145

⁶⁷ Údajně to byla reakce na situaci po jednom z koncertů, kdy napadli skinheadi, vracející se z koncertu skupiny Orlík, turisty v ulicích Prahy skupinami, které se hlásili k odkazu Hitlera.

⁶⁸ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 2003. s. 411-415

⁶⁹ Zprávy byly odvysílané velmi zkresleně, většinou ve formě: Severními Čechami se rozšiřují „fámy“ o napadení rómských občanů skupinou skinheadů

⁷⁰ TOMIN, M. *Společenské konflikty s rasistickým podtextem*. 1990. s. 23

konal punkový koncert. Na tento koncert dorazilo více jak 300 skinheadů. Rvačka byla rozeznána až pozdě zavolanou policií. Další útoky na sebe nedaly dlouho čekat, což bylo jasným signálem otevřeného nepřátelství mezi jednotlivými skupinami. Skinheadi začali napadat anarchistické a levicové akce, antifašisté začali vytvářet militantně zaměřené skupiny.⁷¹ V roce 1992 se na straně anarchistů poprvé objevují nerasisticky zaměřené skinheads tzv. SHARP.⁷² Skinheadi, stejně jako ve světě, se tedy rozměňují na jednotlivé frakce, které se dělí podle základní ideologie a zaměření daných frakcí.⁷³

Násilí pokračovalo i v dalších letech, kdy se oběťmi stávali zejména obyvatelé romské menšiny. Jedním ze známých příkladů tohoto násilí je smrt Tibora Berkiho z roku 1995, který byl umlácen skupinou skinheadů, jakožto oběť opilých jedinců. Tento velmi brutální čin, kdy se pachatelé vloupali do domu oběti a umlátili ji, byla spouštěčem pro zpřísnění trestů v případě rasově motivovaného činu. Vláda byla v tomto směru prakticky nečinná, což přispělo k mohutným imigračním vlnám romského obyvatelstva. Útoky byly stále častější a vyhrcořenější a ani v polovině 90. let se je nedařilo utlumit, na druhé straně se objevuje jisté normalizační období v subkultuře skinheads. Levicově orientovaná anarchistická část a také autonomní skupiny skinheadů, mající problém s útoky neonacistů, se začaly zabývat a zajímat o opravdovou podstatu a kořeny subkultury skinheads, kterou nakonec našly u černošských obyvatel Jamajky, kteří si říkali rude boys. Stejně jako tomu bylo v dřívějších případech ve světě, i zde sehrála svou důležitou roli hudba. Ska se začínalo dostávat i na tuzemské koncerty hlavně díky určitému renesančnímu proudu, který k nám proudil zejména z Německa.⁷⁴

Tento, pro tuzemsko, nový žánr se stal opravdovým hitem, hrál se v klubech, přičemž hlavním místem srazů punkových jedinců a umírněných skinheadů se stal klub jménem Propast nacházející se v Praze na Žižkově. Přestože byl klub znám svou nerasistickou klientelou a protifašistickou ideologií, v roce 1996 zde došlo k zásahu policie, která klub vyčistila a obvinila návštěvníky i majitele z držení drog a podpory fašismu.⁷⁵ V klubu se měla scházet militantní křídla fašistických skinheadů a plánovat akce proti menšinám. Tento případ je kontroverzní jednak svou podstatou, ale také přístupem policie na nejvyšších místech, jež neustále měnila důvod zásahu. V ten den se v klubu konala benefiční akce podporující neprávem odsouzeného antifašistu, který v sebeobraně usmrtil fašistického skinheada. Podle

⁷¹ Patří sem například skupina S.A.A – Skupina Antifašistické Akce

⁷² Skinheadi proti rasistickým předsudkům

⁷³ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 2003. s. 415-416

⁷⁴ VEDRAL, J. *Subkultura skinheadů prošla vývojem, rasisté z ní zmizeli*. 2009.

⁷⁵ Údajně se v místech klubu nacházely fašistické dopisy, časopisy a nápisy.

mnohých, mezi něž patřilo i Hnutí občanské solidarity a tolerance, byl zákrok nepřiměřeně brutální, nezákonný a ve své podstatě absolutně mimo jakékoliv zákony. Policisté byli vyzbrojeni samopaly, na hlavách měli kukly a svými útoky zranili více jak 20 lidí, kteří museli být ošetřeni v nemocnicích. Policie se k případu příliš nevyjadřovala a nažila se akcí co nejméně publikovat, přičemž soudně nebyl nikdo trestán a celá věc byla směřována do ztracena. Přesto se veřejnost i vysoce postavení politici domnívají, že šlo o záměrný útok na anarchisty, antifašisty a umírněné skinheady (SHARP), z důvodu jejich politického smýšlení a postoje.⁷⁶

Jako odpověď „nespravedlivého státu“ vzniká v červnu 1996 antifašistická akce⁷⁷, která má za úkol sjednotit antifašistické a antirasistické snahy a tvrdě bojovat za tyto myšlenky. Pražská frakce k sobě postupně přibírala ostatní antifašistické a anarchistické frakce skinheadů. Policie a postup vládních činitelů prakticky přispěly k další a hlubší radikalizaci. Násilí a nepodložené akce policie přispěly k rozvoji antifašistických akcí, při nichž šlo zejména o popularizaci hnutí a boje proti neonacismu a rasisticky založeným skupinám. Silným jádrem AFA se stávají umírnění skinheadi, mimo SHARP to byli také RASH skinheads. AFA veřejně podporovala a solidarizovala s menšinami, a to jak sexuálními tak etnickými. Boj proti neonacistickým a neofašistickým frakcím a hnutím je prioritou, bez spoléhání na činnost policie a dalších represivních složek státu. Konaly se různé benefiční koncerty, vydávaly se časopisy a všemožným způsobem byla projevena snaha o rozšíření povědomí o tomto hnutí. Jak již bylo řečeno, součástí AFA se stávali zástupci antifašistických skinheadů, pro které byl boj proti rasismu, neofašismu nebo neonacismu prioritou.⁷⁸

1.5.1 Rozdělení skinheads v Československu a v ČR

Subkultura skinheads byla tak v Československu (a později v České republice) velmi roztroušená. Jednotlivé frakce proti sobě veřejně vystupovaly a pořádaly proti sobě násilné akce. Není vůbec snadné charakterizovat a rozdělit jednotlivé odnože subkultury v Čechách, přesto je nutné pro snadnější orientaci v tématu toto rozdělení udělat.

⁷⁶ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 2003. s. 415-416

⁷⁷ Zkratka AFA. Antifašistická akce původně vzniká v Německu roku 1932 jako frakce Komunistické strany. Při nástupu Adolfa Hitlera k moci je tato frakce, stejně jako ostatní strany, rozprášena a násilně zrušena. Frakce se obnovuje až v 80. letech 20. století v zemích jako je Velká Británie, Itálie a Německo. AFA velmi blízce spolupracovala s jednotlivými anarchistickými a marxistickými skupinami. Postupně se dostává i do české republiky a postupně získává sílu.

⁷⁸ BASTL, M. *Antifašistická akce: od subverze k vigilantismu*. 2010

Kališníci – jedná se vlastně o typickou formu skinheadské kultury u nás, jež se začala vytvářet a přetvářet společně s hudební skupinou Orlík. Jak již název napovídá, jméno mají odvozeno podle starého husitského hnutí. Stejně jako husité uctívali hesla jako bratrství, respekt k historii a předkům, vymezovali se proti neonacismu, komunismu a odmítali italský fašismus. Zároveň veřejně bojovali proti přistěhovalcům a zastávali politiku extrémního českého nacionalismu. Do kurzu se také dostává rasismus, zejména proti vietnamské a romské menšině. Zároveň dochází ke střetům s anarchisty a antifašisty, kteří vystupují proti veřejnému příklonu k nacionalismu a zejména rasismu. Je ovšem nutné porovnat dřívější podobu kališníků s tou dnešní, která je mnohem umírněnější a méně radikální. Například odmítá rasismus a hlásí se k apolitickému fungování frakce.⁷⁹

Sudetoněmecká liga – jedná se o část neonacistických skinheads, kteří se usadili v Severních Čechách, v bývalých Sudetech. Tato kasta nebo frakce byla ovšem zaměřena na všechny Čechy, včetně fašistických odnoží. Neoficiální hlavou této neoficiální frakce neonacistů na severu Čech se stal Robert Kvěch. Snažil se o radikalizování frakce, což ho přiletlo k vraždě z roku 1997, kdy v Tanvaldu zavraždil anarchistu Zdeňka Čepelu. Po zatčení Kvěcha se frakce rozpadá.⁸⁰

SHARP (Skinheadi proti rasovým předsudkům) – frakce skinheads, která se plně zaměřovala na nerasistickou propagandu, což se v subkultuře skinheads nesetkalo s velmi pozitivním ohlasem. V 90. letech se v České republice pohybuje maximálně několik desítek jedinců této frakce, kteří se postupně svými akcemi, časopisy a médii dostávají do širšího povědomí veřejnosti i celé subkultury. Jedná se o čistě apolitickou a antirasistickou frakci, jež se vymezuje proti všem neonacistickým frakcím, ale také proti anarchismu a rudým skinheadům.⁸¹

RASH – jedná se o skupinu či frakci, která spojuje anarchisticky, levicově a antirasisticky zaměřené zástupce skinheads, kteří se snaží bojovat proti pohledu na subkulturu skinheads, jako na subkulturu rasistickou.⁸²

V české republice také postupně vznikají organizace, které se utvářejí jako jakési pobočky zahraničních organizací, a to zejména neonacistického zaměření. Mezi ty největší zaručeně patří Bohemia Hammer Skinheads⁸³ a organizace Blood and Honour.⁸⁴

⁷⁹ KRÍŽ, R. *Historie ultrapravicových hnutí v České republice*. Týden 10/1998.

⁸⁰ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 2003. s. 246

⁸¹ BASTL, M. *S.H.A.R.P. skinheadi proti rasovým předsudkům*. 2001. s. 17 – 24.

⁸² BASTL, M. *S.H.A.R.P. skinheadi proti rasovým předsudkům*. 2001. s. 17 – 24.

1.6 Dělení skinheads ve světě

S dělením subkultury skinheads to není úplně jednoduché, jelikož se mnohé frakce, skupiny či odnože snaží napodobovat módu, chování a kulturu skinheads, ovšem mezi skinheads doopravdy nepatří. To, že si člověk dokáže oholit hlavu a obléknout si vysoké boty z něj nedělá zástupce subkultury skinheads. Jde zejména o myšlenkové zaměření, které se musí blížit co nejvíce původním hodnotám skinheadů, které jsou v zásadě čistě nerasistické, založené na kontinuitě skupiny. Přesto se pokusím rozdělit současnou subkulturu skinheads podle rasistického či nerasistického zaměření.

1.6.1 Rasistická odnož

Rasismus je v subkultuře skinheads spojován se všemi zástupci, což je ovšem naprostá hloupost a pouze sdělovací prostředky a neschopnost společnosti poučit se o subkulturách jsou toho příčinou. Přesto existují zástupci skinheads, kteří se veřejně hlásí k nenávisti vůči cizím rasám či jakékoliv migraci. Na prvním místě jsou tzv. ultrapravicový skinheads, vydávající se za zástupce subkultury, přestože do ní ani zdaleka nepatří. Jedná se o zástupce a zastánce pravicových myšlenek, zejména potom neonacisté a neofašisté. Tyto skupiny se hlásí k odkazu Hitlera a Mussoliniho a spojuje je nenávist vůči jakékoliv jiné rase a také antisemitismus.⁸⁵

1.6.1.1 *Ultrapravicový skinheads*

Jedná se o velmi dobře organizovanou skupinu rasistických, neonacistických, neofašistických skinheadů, kteří si zakládají na vzoru nacistického Německa za druhé světové války a obrazu Adolfa Hitlera či Rudolfa Hesse, jakožto zakladatele myšlenky o árijské čisté rase. Je bohužel nutné připomenout, že tyto ideje jsou na druhém konci ve srovnání s původní myšlenkou subkultury skinheads a takovéto skupiny ultrapravicových jedinců lze pokládat pouze za obyčejné neonacisty či neofašisty.⁸⁶

⁸³ Jedná se o pobočku vznikuvší z americké militantní skupiny s názvem Hammer skins, která se veřejně hlásí k nacismu, rasismu a xenofobii. Jsou silně militantně zaměřeni, propagující se skrz časopisy a fanziny, ale také koncerty a festivaly.

⁸⁴ Vůdčí organizace vzhledem k neonacistickému spektru, jež se zaměřuje na rozšiřování svých řad zejména na konci tisíciletí pořádáním koncertů a distribucí propagačního materiálu. Finanční injekce dostává ze zahraničí. Jejich hlavním cílem je příprava generace pro tzv. rasovou válku.

⁸⁵ Jde o silnou nenávist vůči židovské rase.

⁸⁶ CHMELÍK, J. *Symbolika v extrémistických hnutích*. 2005. s. 9

1.6.1.2 Nacionalističtí skinheads

Oproti ultrapravicovým skinheads se liší svým přesvědčením a nutností k obraně vlastního státu, se všemi nutnými a základními pravidly a zákony, přičemž se zároveň odmítají smířit s antisemitismem. Jejich hlavním cílem je boj proti všem formám nadřazenosti státu. Odmítají tak například EU, jež je podle nich faktorem ubírajícím na suverenitě státu a okrádající obyčejné občany o svou vlastní kulturu a přesvědčení. Stát je hlavním subjektem bezpečnosti každého občana, měl by se starat o čistotu krve, zejména diskriminací nebílé rasy. Jednotlivé nacionalistické organizace a skupiny se poté staví do role ochránců státní pravdy a historie, do jejichž řad se pod hesly bratrství nebo pravda snadněji vstupuje. Velké množství skinheadů se poté cítí být součástí určité skupiny, která se svou apolitickou podstatou snaží veřejnost i státní dění ovlivňovat jinými způsoby. Hlavním způsobem zábavy jsou pro ně koncerty, alkohol a další klasické přídomky subkultury, ovšem vystupují proti jakékoliv formě přistěhovalectví a tvrdě bojují proti homosexuálům a dalším podobným skupinám.

Do této skupiny řadíme výše popsané frakce a odnože, mezi které patří:⁸⁷

White power skins

Hammer Skins

Blood and Honour

W.A.R.

1.6.2 Nerasistická odnož

Vedle skupin ultrapravicových a nacionalistických existují skinheadské organizace, jež se staví na opačný pól politického či myšlenkového spektra, tedy levicově orientované skupiny, ale také skupiny čistě apolitické. Ty se staví na stranu odsuzující rasismus a další persekuce praktikované ultrapravicovými skupinami. To je také hlavní záměr těchto skupin, nejen bojovat proti neonacistům či neofašistům, ale také co nejvíce přiblížit základní myšlenky subkultury skinheads k jejím kořenům. To znamená očistit subkulturu nejen v očích veřejnosti, ale také v očích samotných skinheadů, kteří byli často stejně zmatení, jako většinová společnost.

⁸⁷ DANICS, Š. *Skinheadi a extrémní politická pravice*. 2002. s. 79

Mezi tyto zástupce patří například:⁸⁸

S.H.A.R.P.

Red Skins

Lze tedy vysledovat průběh rozdělení subkultury skinheads na tři hlavní odnože či směry. Tedy ultrapravicový, nacionalistický a levicově orientovaný.⁸⁹ Je proto nutné se v této otázce rozdělení orientovat. S.H.A.R.P se nejvíce přibližují původním kořenům subkultury skinheads, jakožto nerasistická frakce odsuzující neonacistická či neofašistická hnutí. Na druhé straně je nutné vzpomenout fakt, že nacionalističtí a ultrapravicoví skinheads vlastně ve své podstatě skinheady nejsou, pouze převzali kulturní obyčeje této subkultury, ke které přidali vlastní myšlenky, zcela se neslučující s původní myšlenkou této subkultury. Subkultura skinheads nebyla nikdy mírumilovným seskupením stejně smýšlených jedinců, právě naopak, násilí pro ně bylo typické. Ovšem jejich boj probíhal v otázce podpory vlastního fotbalového klubu či vlastní skupiny, nikoliv na bázi rasismu a odmítání přistěhovalců a všeho cizího.

⁸⁸ DANICS, Š. *Skinheadi a extrémní politická pravice*. 2002. s. 80

⁸⁹ S.H.A.R.P. se sice hlásí k apolitickému zřízení, ovšem svou antifašistickou propagandou se k levicově smýšlejícím skupinám také zařazují.

2 Praktická část

2.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části této bakalářské práce je zjistit, zda obyvatelé regionu severních Čech (Ústecký kraj, Liberecký kraj) mají bližší povědomí o subkultuře skinheads s tím, že předpokládám pouze povrchní informovanost, a to zprostředkovanou médii (tištěná, TV, rozhlas, sociální sítě). Dále si kladu za cíl zjistit, zda konformní společnost vnímá příslušníky této subkultury jako pokračovatele ideologie nacionalismu a propagátory rasistických myšlenek a postojů. Dílčím cílem je rovněž získat informace o osobní zkušenosti jednotlivých respondentů s danou subkulturou a jejich subjektivní hodnocení.

Hlavní výzkumná otázka:

Má konformní populace bližší znalosti o subkultuře skinheads?

1. doplňující výzkumná podotázka:

Mají obyvatelé Ústeckého kraje a Libereckého kraje osobní zkušenost se subkulturou skinheads?

2. doplňující výzkumná podotázka:

Vnímá konformní společnost subkulturu skinheads jako propagátory rasistických myšlenek či dokonce jako odnož neonacismu?

2.2 Metodologie výzkumu

Vzhledem k povaze výzkumného problému jsem se rozhodla pro kvantitativní formu sběru dat a to v podobě dotazníkového šetření, která patří mezi jednu z nejpoužívanějších technik výzkumu. Díky dotazníkové metodě je možno získat sice omezené množství informací, ale od velkého množství respondentů a to za poměrně krátkou dobu, což bylo pro

můj výzkum žádoucí.⁹⁰ Při vytváření otázek a struktury dotazníku, který je anonymní, jsem dbala na to, aby otázky byly položeny srozumitelně a aby byl dotazník pro respondenty co nejméně časově náročný. Dotazník jsem rozdělila na dvě hlavní části. V první části jsem se respondentů dotazovala na základní demografické údaje, kterými byly pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání a velikost místa bydliště. V druhé části dotazníku pak respondenti odpovídali na otázky týkající se subkultury skinheads. Dotazník celkem obsahoval 14 otázek. Po sestavení dotazníku jsem přešla k jeho distribuci a to v tištěné formě. Dotazování probíhalo ve vybraných centrech měst a obcí Libereckého a Ústeckého kraje a také v několika firmách a institucích v tomto regionu, jejichž vedení k provedení tohoto výzkumu podalo svolení. Respondenti byli vždy informováni o anonymitě dotazníku a podstatě výzkumu a v případě nejasností jim bylo vše řádně vysvětleno. S distribucí dotazníku mi pomáhalo několik dobrovolníků povětšinou z řad zaměstnanců daných firem a institucí. Sběr dat probíhal v prvních dvou týdnech měsíce října.

2.3 Výběr lokality a respondentů

Pro svůj výzkum jsem záměrně zvolila dvě velká města v oblasti mého trvalého bydliště s počtem obyvatel nad 50.000 (Liberec, Ústí nad Labem), dále města střední s počtem obyvatel od 10.000 do 50.000 (Česká Lípa, Děčín) a města a obce s počtem obyvatel do 10.000 (Prysk, Česká Kamenice, Kamenický Šenov). Respondenti byli oslovováni náhodně se snahou o vyvážené zastoupení mužů a žen různých věkových kategorií. Vzhledem k povaze výzkumu a danému tématu byl nejnižší možný věk pro účast ve výzkumu stanoven na 18 let. Celkem se podařilo vybrat 64 dotazníků, ze kterých byly následně vyřazeny ty, ve kterých chyběly požadované demografické údaje, bylo zaškrtnuto více odpovědí, atd. Ve výsledku tedy bylo použito 54 relevantních dotazníků.

⁹⁰ GAVORA, P. *Tvorba výskumného nástroja pre pedagogické bádanie: k otázkám sociální pedagogiky*. 2012. s.

2.4 Zpracování a vyhodnocení výzkumu

V této části práce jsem se zaměřila na zpracování a vyhodnocení jednotlivých odpovědí v dotazníku a ke každé otázce a výsledku jsem napsala stručný komentář. Jak jsem již zmínila výše, dotazník obsahoval 4 základní demografické otázky a 10 otázek týkajících se subkultury skinheads. Celkem jsem pracovala s 54 dotazníky a z těchto dotazníků získané údaje jsem následně vyhodnotila a převedla do tabulek a grafů.

2.4.1 Demografická skladba respondentů

Úvodní část dotazníku zahrnovala několik demografických otázek pro zjištění pohlaví, věku, dosaženého vzdělání a velikosti místa bydliště respondentů.

Pohlaví a věk respondentů

Z 54 respondentů odpovědělo celkem 31 žen a 23 mužů. Nejpočetnější skupinou byly ženy ve věku od 36 do 55 let, těch odpovědělo 11. Další věkové skupiny jak žen, tak mužů, byly poměrně vyvážené, kromě respondentů ve věku 71 let a více, ti byli pro každé pohlaví zastoupeni vždy pouze jedním respondentem.

	18 - 25 let	26 – 35 let	36 – 55 let	56 – 70 let	71 let a výše	Celkem
Ženy	7	7	11	5	1	31
Muži	6	6	7	3	1	23
Celkem						54

Tabulka č. 1: Pohlaví a věk respondentů

Vzdělání respondentů

Tímto údajem jsem získala informaci o doposud nejvyšším dosaženém vzdělání respondentů. Ukázalo se, že nejpočetnější skupinou respondentů byli ženy a muži se středoškolským vzděláním s maturitou (20) a dále ženy a muži se středoškolským vzděláním s výučním listem (16). Vysokoškolsky vzděláno bylo 10 respondentů a zbytek respondentů dosáhl pouze základního vzdělání (8).

Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	Vysokoškolské	Středoškolské s maturitou	Středoškolské s výučním listem	Základní
	10	20	16	8

Tabulka č. 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Velikost místa trvalého bydliště

Poslední demografická otázka se týkala velikosti místa bydliště. Z tohoto údaje vyplynulo, že více než polovina, tedy 30 respondentů, pochází z měst a obcí do 10.000 obyvatel, 17 respondentů pochází z měst od 10.000 do 50.000 obyvatel a pouze 7 respondentů uvedlo jako místo bydliště město nad 50.000 obyvatel.

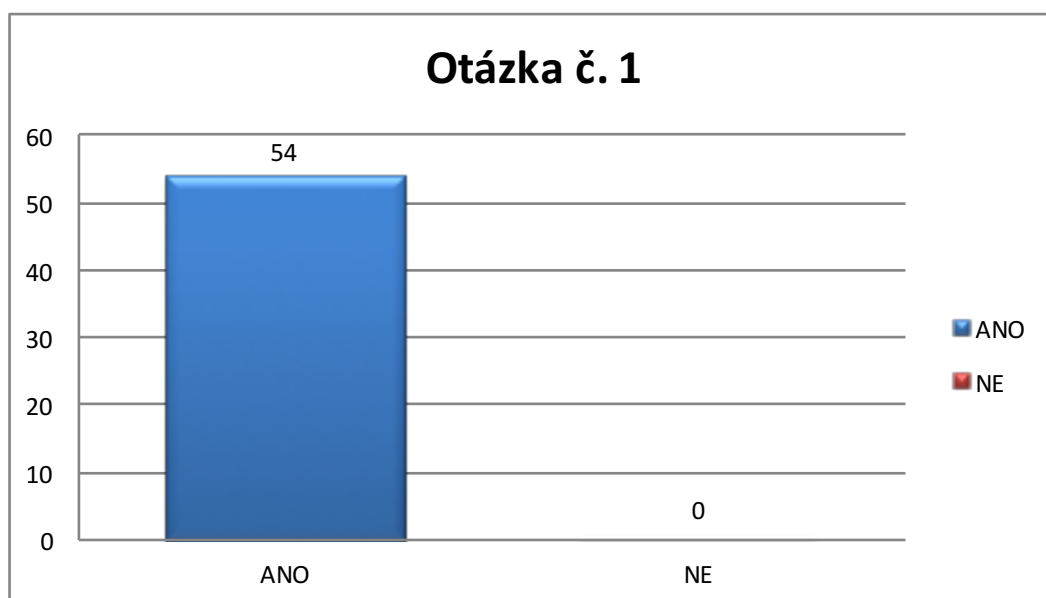
Velikost místa trvalého bydliště	Do 10.000 obyvatel	10.000 – 50.000 obyvatel	Nad 50.000 obyvatel
	30	17	7

Tabulka č. 3: Velikost místa trvalého bydliště respondentů

2.4.2 Zpracování a vyhodnocení otázek týkajících se subkultury skinheads

Otázka č. 1: Slyšel/a jste někdy pojem skinhead/ skinheads?

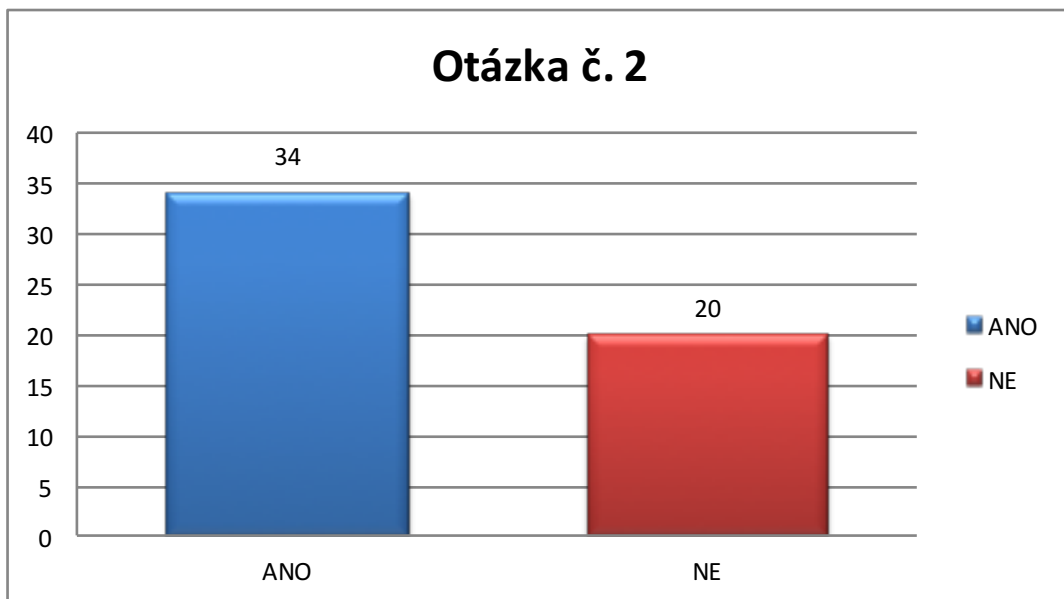
Cílem této otázky bylo zjistit, zda se respondenti již někdy setkali s pojmem skinhead/skinheads. Všichni z dotázaných odpověděli kladně. V případě záporné odpovědi by byli tito respondenti vyřazeni z výzkumu.

Graf č. 1: Výsledky k otázce č. 1

Otázka č. 2: Víte, co v překladu znamená skinhead?

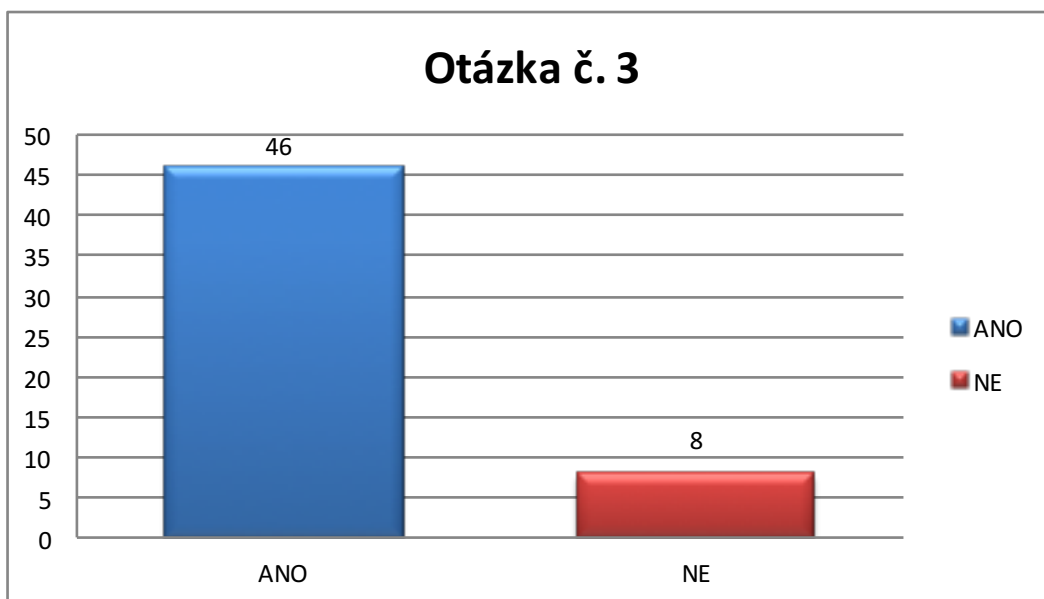
Zatímco všichni dotazovaní odpověděli kladně na otázku, zda se již setkali s pojmem skinhead, v případě této otázky již odpovědi tak jednoznačné nebyly. Z 54 dotazovaných jen 34 respondentů odpovědělo kladně s tím, že překlad tohoto slova znají a 20 respondentů odpovědělo záporně a překlad slova skinhead tedy neznají.

Graf č. 2: Výsledky k otázce č. 2

Otázka č. 3: Dokážete vizuálně rozlišit příslušníka skinheads od jiných subkultur, např. od tzv. pankáčů?

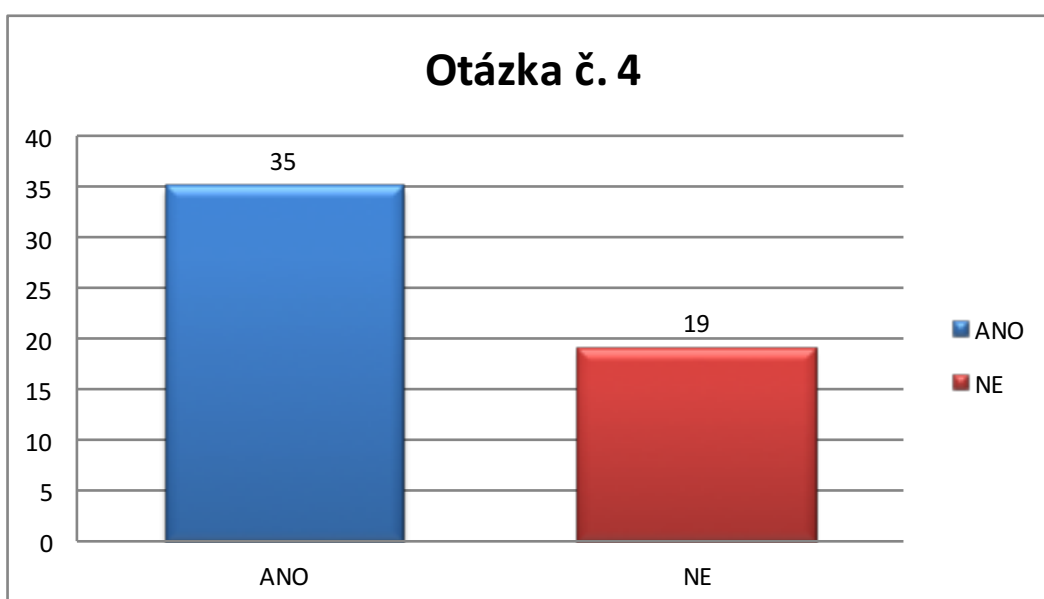
V pořadí třetí otázka měla za cíl zjistit, zda jsou dotazovaní schopni rozlišit příslušníka subkultury skinheads od jiných subkultur. Jednalo pouze o subjektivní hodnocení ze strany respondentů a skutečnost, zda dotazovaní opravdu dokáží rozlišit vizuální rozdíly mezi skinheads a jinými subkulturami, nebyla dále zjišťována. Z výsledků vyplývá, že většina respondentů (46) je schopna příslušníky skinheads od jiných subkultur odlišit a pouze 8 respondentů by to nedokázalo.

Graf č. 3: Výsledky k otázce č. 3

Otázka č. 4: Považujete příslušníky skinheads za extremisty?

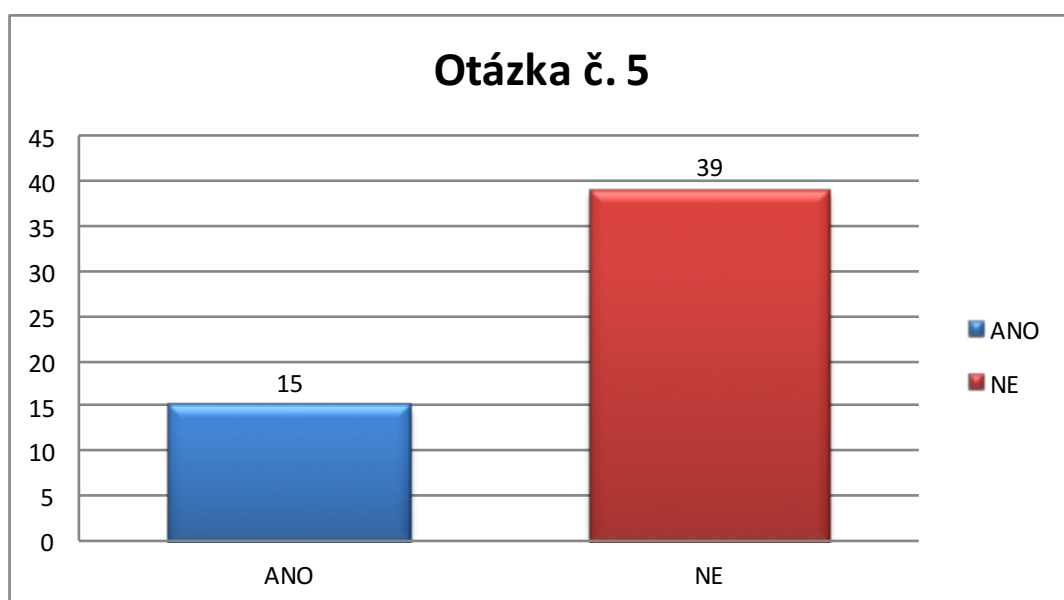
Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda dotazovaní považují příslušníky skinheads za extremisty a nebo za komunitu, kterou lze považovat za běžnou součást konformní společnosti. Stejně jako v předešlé otázce, detailnější vysvětlení nebylo od respondentů vyžadováno. Z výsledků pak vyplývá, že 35 dotazovaných považuje příslušníky skinheads za extremisty a 19 respondentů nikoli.

Graf č. 4: Výsledky k otázce č. 4

Otázka č. 5: Máte osobní zkušenost se skinheads?

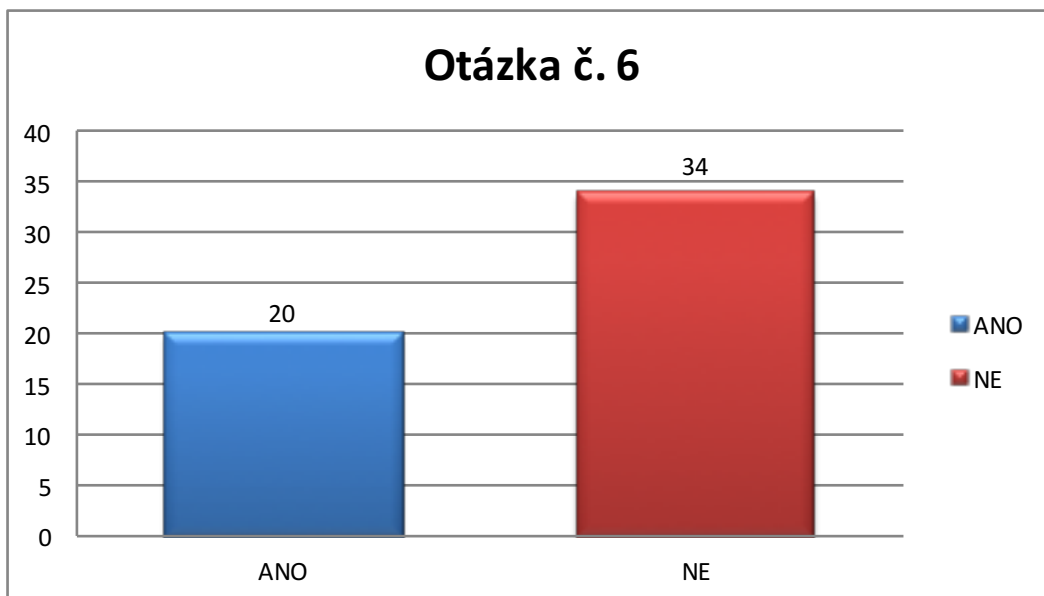
Pátá otázka měla za úkol zjistit, zda se respondenti s příslušníky subkultury skinheads již někdy setkali. Jelikož se v severních Čechách v minulých letech odehrálo mnoho demonstrací, kde docházelo ke střetu extremistů, byl zde předpoklad, že na tuto otázku odpoví větší množství respondentů kladně, avšak pouze 15 dotazovaných zaškrtnulo odpověď „ano“ a 36 odpověď „ne“.

Graf č. 5: Výsledky k otázce č. 5

Otázka č. 6: Znáte někoho ve svém okolí, kdo je či byl příslušníkem skinheads?

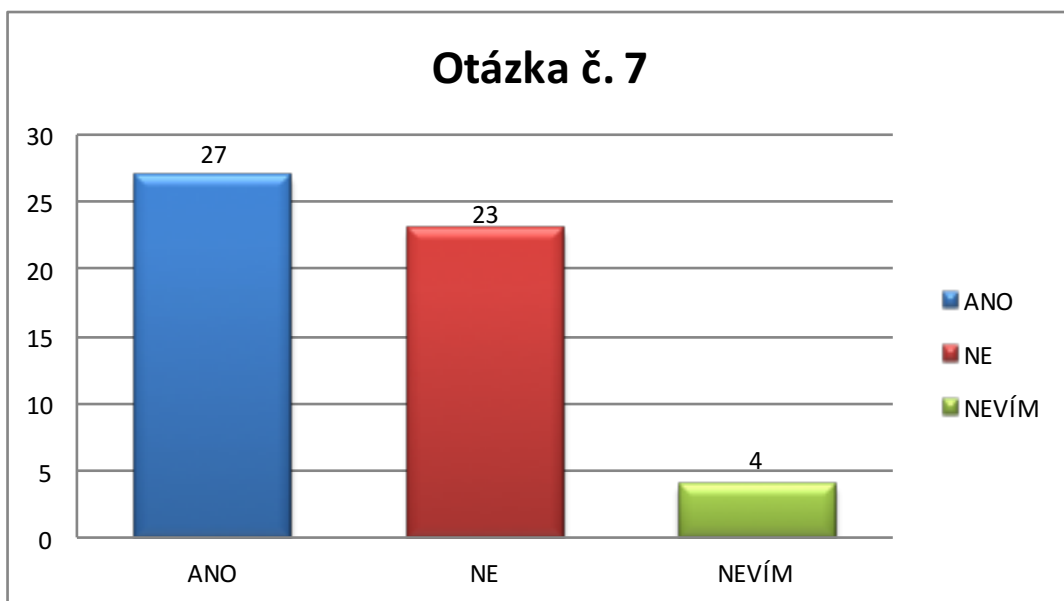
Šestá otázka doplňuje otázku pátou. Měl by být splněn předpoklad, že ti z respondentů, kteří se subkulturou skinheads mají osobní zkušenost (v předchozí otázce odpověděli „ano“), je pravděpodobně znají ze svého okolí. V tomto případě se předpoklad naplnil a 20 respondentů na tuto otázku odpovědělo kladně s tím, že ve svém okolí nějakého příslušníka subkultury skinheads znají.

Graf č. 6: Výsledky k otázce č. 6

Otázka č. 7: Domníváte se, že názory skinheads mají blízko k neonacismu?

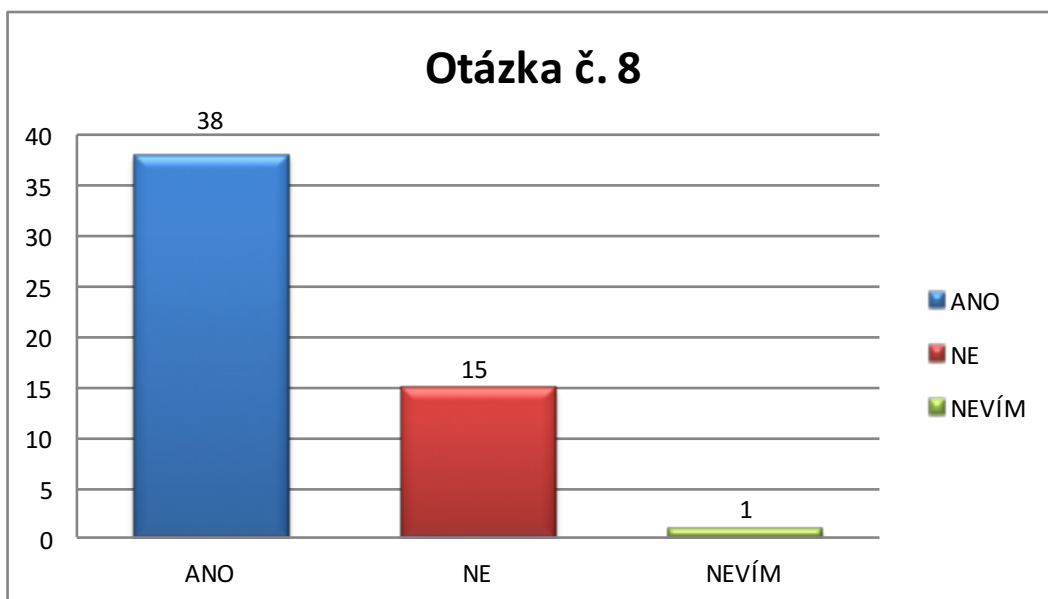
Sedmá otázka byla zaměřena na zjištění, zda si respondenti (tedy konformní společnost) myslí, že názory skinheads mají blízko k neonacismu. Jedná se o zjednodušený pohled, který míří zejména k potvrzení či vyvrácení výzkumných otázek. Z výsledků pak vyplývá, že polovina (27) respondentů, považuje názory skinheads za blízké neonacismu, 23 respondentů tento názor nezastává a 4 z dotazovaných při vyplňování dotazníků zaškrtili možnost „nevím“.

Graf č. 7: Výsledky k otázce č. 7

Otázka č. 8: Lze příslušníky skinheads považovat za rasisty?

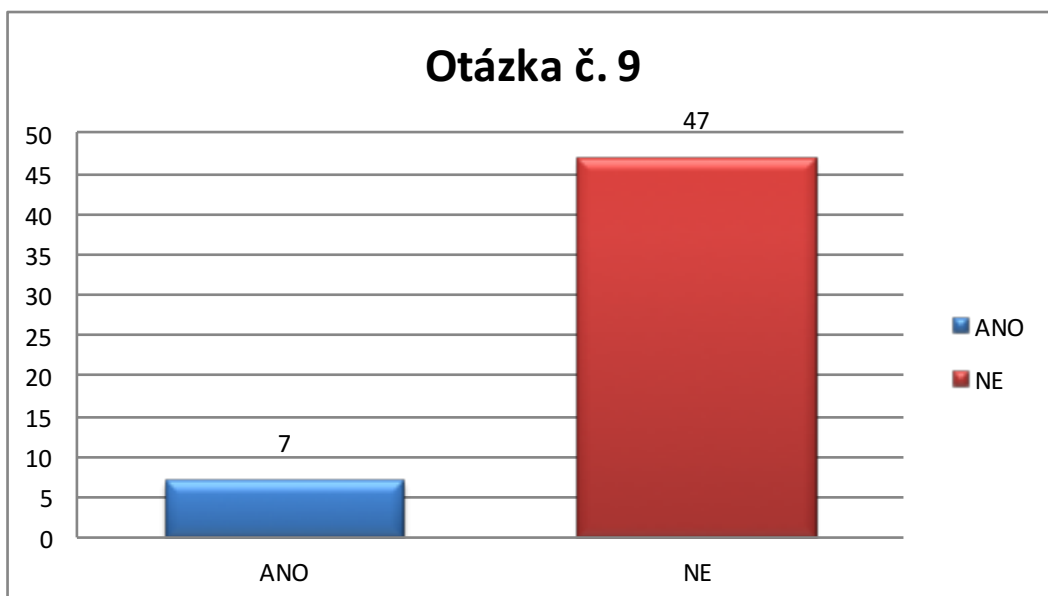
Osmá otázka měla za úkol zjistit, zda konformní společnost považuje příslušníky subkultury skinheads za rasisty. Jelikož výzkum probíhal na území, kde v minulých letech probíhaly demonstrace zaměřené proti menšinám (zejména Romům) a jelikož tyto demonstrace byly organizovány v některých případech neonacistickými organizacemi, dalo se předpokládat, že na tuto otázku jednoznačně kladně odpoví ti z dotazovaných, kteří v otázce č. 7 odpověděli taktéž kladně. Po vyhodnocení odpovědí lze jasně říci, že většina respondentů (38) příslušníky skinheads považuje za rasisty, 15 respondentů nikoli a jeden respondent na otázku nedokázal odpovědět.

Graf č. 8: Výsledky k otázce č. 8

Otázka č. 9: Jsou Vám příslušníci skinheads, na základě toho, co o nich víte, názorově blízcí?

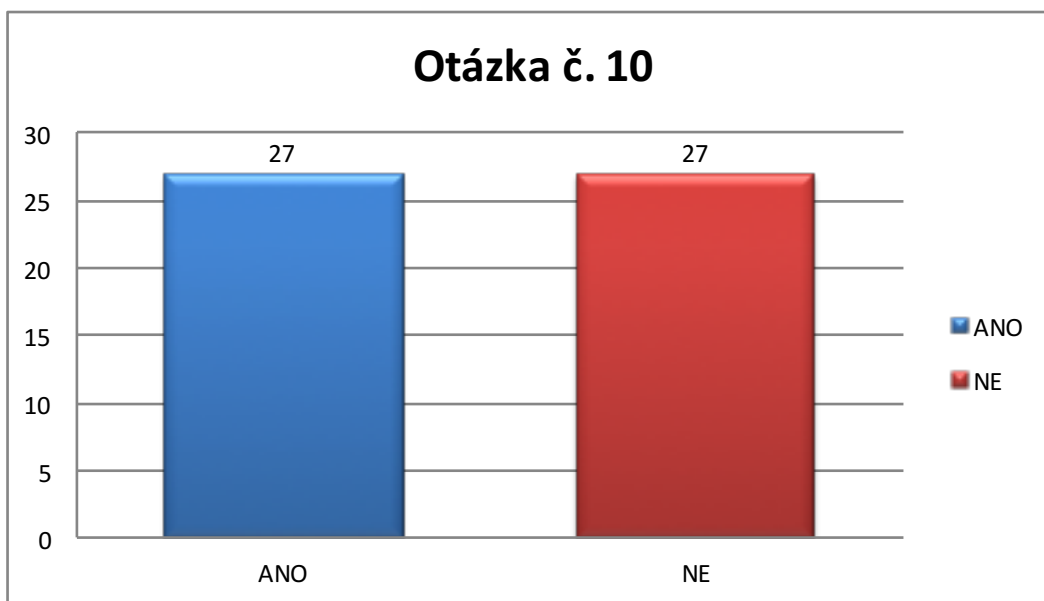
Tato otázka byla položena se záměrem zjistit, zda respondenti sympatizují s názory skinheads. Jelikož si většina respondentů (podle odpovědí na otázku č. 8) myslí, že jsou příslušníci subkultury skinheads rasisty, je zajímavé sledovat, zda se respondenti takto veřejně (i když anonymně) přiznají k sympatizaci s těmito názory. Kladně však odpovědělo pouze 9 respondentů, kterými byli výhradně muži s maximálním dosaženým vzděláním střední škola s maturitou.

Graf č. 9: Výsledky k otázce č. 9

Otázka č. 10: Myslíte si, že jsou příslušníci skinheads nebezpeční?

Poslední otázka byla položena s cílem zjistit, zda panuje určitá rámcová shoda s předešlými otázkami. Jelikož více než polovina respondentů považuje skinheads za extremisty, kteří mají blízko neonacismu a propagují rasistické myšlenky, dalo se předpokládat, že více než polovina respondentů na tuto otázku odpoví kladně. Kladně však opověděla přesně polovina dotázaných a z této poloviny tvořily valnou většinu ženy ve věku 35 – 70 let.

Graf č. 10: Výsledky k otázce č. 10

2.5 Shrnutí výsledků výzkumu

I přesto, že bylo osloveno poměrně velké množství lidí na různých místech a v různých časech, pouze 64 oslovených mělo zájem o účast v tomto výzkumu. Z toho 10 dotázaných nevyplnilo dotazník kompletně či zaškrtnulo více odpovědí a dotazník pak nemohl být brán jako relevantní pro výzkum. I přes to se podařilo získat dostatečné množství dat k vyhodnocení tohoto výzkumu a zodpovězení položených výzkumných otázek.

Po zpracování všech odpovědí výsledky výzkumného šetření ukázaly, že obyvatelé Libereckého a Ústeckého kraje sice mají pojem o tom, kdo nebo co je příslušník subkultury skinheads (všichni z dotazovaných se již s tímto pojmem ve svém životě setkali a více než polovina ví, co v překladu toto slovo znamená), dokáží také tyto příslušníky odlišit od příslušníků jiných subkultur (např. punks), ale znají tuto subkulturu spíše povrchně, tak, jak bylo předpokládáno. Nadpoloviční většina (39 dotazovaných z 54) se skinheads nemá žádnou osobní zkušenost a tudíž jejich znalosti o této subkultuře musí pocházet z jiných zprostředkovaných zdrojů, kterými jsou například rozhlas, televize, tisk a také sociální sítě, které mnohdy mohou podávat poněkud zkreslené informace nejen o subkultuře skinheads. Pouze 20 z 54 respondentů odpovědělo, že zná někoho ze svého okolí, kdo je či dříve byl

příslušníkem skinheads. Tímto jsem dostala odpověď na výzkumnou otázku, která měla za úkol zjistit, zda respondenti mají se skinheads přímou zkušenost, či někoho z této subkultury sami znají. Další část dotazníku se zabývala tím, zda dotazovaní ví (či si myslí že ví), jaké názory skinheads mají a zda se tato subkultura dá považovat za extremistickou, rasistickou či dokonce neonacistickou. Po vyhodnocení se ukázalo, že nadpoloviční většina dotazovaných považuje skinheads za extremisty a domnívá se, že tato subkultura má také blízko k neonacismu. V případě otázky č. 8: „Lze skinheads považovat za rasisty?“ odpovědělo dokonce 38 respondentů z 54 kladně. A tímto jsem našla odpověď na další doplňující otázku, jejímž cílem bylo zjistit, zda jsou skinheads bráni jako někdo s rasistickými názory, kdo má blízko k neonacismu. Tímto výzkumem jsem si potvrdila předpoklad, že většina dotazovaných vnímá skinheads spíše negativně jako extremistickou skupinu s rasistickými názory a o pravém původu a historii skinheads povětšinou neví. Jelikož se výzkumu zúčastnilo relativně malé množství respondentů, bylo by vhodné výzkum za nějaký čas zopakovat neboť takto získaná data mají orientační výpovědní hodnotu.

3 Závěr

Subkultury ve světě a zejména v Čechách jsou velmi aktuálním tématem a každý se s nimi, i když možná nevědomky, každodenně setkává. Jedná se o možnost, jak se odlišit od tradiční společnosti a jejího kulturního vlivu. Na jednotlivé subkultury, na některé určitě po právu, nahlíží tradiční společnost skrz prsty a není schopna pochopit, jak mohou takové subkultury, a zejména jedinci v nich, fungovat a určitým způsobem se chovat, oblékat či se jinak odlišovat. Na druhou stranu jen proto, že se člověk odlišuje či vyznává jiný styl života, nemůže být považován za něco divného či špatného. Je nutné, aby se společnost o těchto subkulturách něco dozvěděla a dokázala se ohledně této problematiky více vzdělávat.

Subkultury vznikaly, přežívaly, transformovaly se, anebo zanikaly, ovšem žádná z nich není a nebyla tak konzistentní jako subkultura skinheads. Média se o tuto subkulturu velice zajímají a vytvářejí tak často velmi nepravdivá fakta. Společnost je tak háklivá na jakékoliv spojení se subkulturou skinheads, jelikož si ihned vybaví holé hlavy, zbraně, násilí, sprostou mluvu a zejména rasistický podtext celé skupiny. Nicméně má subkultura skinheads jasnou historii i vývoj, a nadále existuje, vyvíjí se a v budoucnosti se její řady budou doplňovat stále novými členy. Je otázkou, do jakého myšlenkového proudu se tito jedinci zařadí a v jakém

světle se budou prezentovat Je proto velmi důležité umět mezi jednotlivými frakcemi, nebo chceme-li skupinami, rozlišovat a najít v nich základní myšlenku.

Cílem této teoretické části práce bylo strukturovaně a co nejobjektivněji popsat a definovat subkulturu skinheads, její prvopočátky a samotné kořeny a dále postupovat po časové ose až do současnosti. Popsat veškerý vývoj subkultury, její větvení a postupný rozpad na několik nesmiřitelných směrů, které proti sobě bojovaly a v současné době stále bojují. Subkultura skinheads si tak prošla velmi bohatou a velmi zajímavou proměnou a vývojem, který je však velkému množství jedinců ve společnosti zcela neznámý. Subkultura původně vznikla ve Velké Británii, ovšem své kořeny má až v Karibiku, odkud odcházejí obyvatelé, a jako přistěhovalci se usídlují právě ve Velké Británii. Postupně se k těmto přistěhovalcům přidávají skupinky, které mají stejný zájem, tím byla samozřejmě hudba, zejména hudební žánry ska a reggae. Původně se bavily hudbou a alkoholem, přičemž nosily drahé oblečení a na krátko ostříhané vlasy. Společenská pravidla se snažily ignorovat a bavit se po svém. Tyto skupiny si říkaly mods a rude boys. Přelomový je rok 1968 a 1969, kdy vzniká subkultura skinheads, jež se staví v protikladu k hippies. Důležitým faktorem se stává móda a styl oblékání. Typicky si oblékají těžké a vysoké boty, nosí košile různých vzorů, džíny a také kšandy. Nejjasnějším poznávacím prvkem je bezesporu oholená hlava.

Násilí, alkohol, hlasitá hudba a ženy byly hlavním kulturním vyžitím subkultury skinheads, přičemž se jednalo o apolitickou a nerasistickou subkulturu, ve které vedle sebe stál černoch a běloch. Velký zlom začíná na začátku 70. let, kdy dochází k transformaci subkultury k politickému spektru, a to zejména z důvodu sociálních problémů a nejistot ve Velké Británii. Přistěhovalci začínají brát občanům práci, což se některým jedincům přestává líbit. Důležitým faktorem se stává hudebník Ian Stuart Donaldson a zakladatel hudební skupiny Skrewdriver, který se ve společnosti i v samotné subkultuře snaží vzbudit pravicové nálady a názory. Tím se začíná subkultura skinheads rozpadat do několika směrů. Za prvé to byl směr ultrapravicový v čele s White power skinheads, kteří chtěli zachovat čistou bílou rasu, odstranit problémy se zaměstnaností diskriminací přistěhovalců, čímž vzniká první rasisticky založená odnož subkultur skinheads. Na druhém pólu je antirasistická skupina s názvem S.H.A.R.P, jež se staví proti všem náznakům a směřováním subkultury skinheads k rasismu a rasovým projevům. S.H.A.R.P. vzniká v roce 1986 v New Yorku, snažíc se bojovat proti veřejnosti udávané pravdě o spojení skinheads a neonacismu či neofašismu. Obě vlny se postupně dostávají až do Evropy, kde si vytváří svá silná jádra, která proti sobě bojují prakticky až do současných dní.

Stejně tomu bylo i na našem území, kde se subkultura skinheads začala utvářet až na konci 80. let, zejména díky působení kapely s názvem Orlík v čele s Danielem Landou. Tato skupina prakticky udávala myšlenkový základ pro vznik subkultury a udávala názory jednotlivců i celých skupin. Po jejím rozpadu dochází k velké radikalizaci části skinheadské české obce, jež se, z důvodu sociálních nejistot v ČR, obrací k myšlenkám neonacismu a také silného rasismu vůči jiným etnikům, kterých na našem území žilo a stále žije velké množství. Problémy radikálních a ultrapravicových frakcí subkultury skinheads vyplouvají na povrch postupně a dnes se stávají důvodem pro mnohé neblahé události v našem státě. Silné rasistické názory získává nejen samotná subkultura, ale také veřejnost s některými vládními činiteli. Jako odpověď na rasistický podtext subkultury skinheads na našem území, stejně jako ve světě, vznikají frakce, jež mají zcela opačný názor a za tento názor tvrdě bojují. Vznikají tak levicově orientovaní či apoliticky orientovaní umírnění skinheadi, kteří se snaží přiblížit původní myšlenky celé subkultury.

Vývoj v ČR, stejně jako ve světě, je tak velmi problematický a nejednotný. V rámci práce byla subkultura skinheads v současnosti rozdělena do tří směrů, tedy směru ultrapravicového, nacionalistického a směru apolitického či levicového. Přičemž se zejména rasistické a nerasistické směry proti sobě vzájemně staví a velmi tvrdě bojují nejen slovy, ale také na ulicích.

Na teoretickou část práce navázala část praktická, která měla za cíl zjistit, zda obyvatelé Libereckého a Ústeckého kraje mají povědomí o subkultuře skinheads, zda mají s touto subkulturou osobní zkušenost a zda tuto subkulturu vnímají jako rasistickou či dokonce příslušníky této subkultury považují za někoho, kdo má blízko k neonacismu. Kvůli povaze výzkumu jsem zvolila kvantitativní metodu a to pomocí dotazníkového šetření. Celkem jsem pracovala s 54 relevantními dotazníky a postupně je vyhodnotila. Z výzkumu vyplynulo, že většina respondentů sice ví, co nebo kdo jsou skinheads, dokáže skinheads odlišit od jiných subkultur, ale více než polovina respondentů však nemá s touto subkulturou osobní zkušenost a žádného příslušníka skinheads ve svém okolí nezná. Následovaly otázky zaměřené na zjištění, zda většinová společnost subkulturu skinheads opravdu vnímá jako subkulturu s rasistickými názory a někoho, kdo má blízko k neonacismu a i v tomto případě se předpoklady vyplnily. Nadpoloviční většina dotazovaných uvedla, že skinheads za rasisty považuje a také si myslí, že jejich názory mají blízko k neonacismu. Zde se jasně ukazuje, že většinová společnost skinheads nedokáže řádně odlišit a rozdělit na různé směry a příslušníky této subkultury tak vnímá jako celek. Aby nadále nedocházelo k mylným úsudkům o této

subkultuře, stálo by za zvážení, aby například na středních či vysokých školách měli studenti v rámci výuky možnost navštívit přednášky, kde se setkají s příslušníky různých subkultur (ať už osobně, tak zprostředkovaně) a každá subkultura jim zde bude náležitě představena a popsána. Vzhledem k popularitě nejrůznějších současných subkultur se domnívám, že by se tyto přednášky shledaly s úspěchem i u samotných studentů. Vývoje subkultur (a to nejen skinheads) jsou natolik zajímavé, že si pozornost a pochopení většinové společnosti rozhodně zaslouží.

4 Literatura

ARNOLD, D. *The sociology of subcultures*. Santa Barbara: University of California, 1970. 171 s. ISBN neuvedeno

DANICS, Š. *Skinheadi a extrémní politická pravice*. Praha: Policejní akademie ČR. 2002, č. 1.

DAVIES, M. W. *Kulturní antropologie*. Praha: Portál, 2003. 175 s. ISBN 80-7178-778-7

DUFFKOVÁ, J., URBAN, L., DUBSKÝ, J. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-123-6

FARIN, K. *Skinheads: Munchen*. A K Pr Distribution, 1993. 168 s. ISBN 978-1898927457

GAVORA, P. *Tvorba výskumného nástroja pre pedagogické bádanie: k otázkám sociálnej pedagogiky*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2012, 121 s. ISBN 978-80-10-02353-0.

GELDER, K., THORNTON, S. *The subcultures reader*. London: Routledge, 1997. 599 s. ISBN 0415127270

GEORGE, M. *Skinhead nation*. 1996

GORDON, M. *The Concept of Subculture and its application*. In GELDER, K.; THORNTON, S.: *The subcultures reader*. 1. vyd. London: Routledge, 1997. 599 s. ISBN 0415127270

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2015. 776 s. ISBN 9788026208730

HEBDIGE, D. *Subkultura a styl*. Praha: Dauphin, 2012, 239 s. ISBN 978-80-7207-835-6

HEBDIGE, D. *Subculture: The meaning of style*. London: Routledge. 208 s. ISBN 978-0415039499

CHMELÍK, J. *Symbolika v extremistických hnutích*. Brno: Print-Typia, spol. s.r.o., 2005.

JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál: 2001. ISBN 80-7178-535-0

JENSK, CH. *Subculture: the fragmentation of the social*. London: Sage Publication, 2005. ISBN 978076195315

MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister&Principal, 2003. ISBN 80-86598-45-4

MUGGLETON, D. *Inside subculture: The post modern meaning of style*. Oxford, 2000.

MURRAY, H. *Gay Skins*. Bread and Circuses Publishing, 2014. s. 256. ISBN 9781625174352

NETOLICKÝ, T. *Skinheads – milování i nenávidění*. A-kontra č. 131, 4/2005

SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7

TOMIN, M. *Společenské konflikty s rasistickým podtextem*. Praha, 1990.

Elektronické zdroje

BASTL, M. S.H.A.R.P. – Skinheadi proti rasovým předsudkům [online] Středoevropské politické studie, Léto 2001, roč. 3, č. 3 [cit. 2017-15-06]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=74>

FIES, A. *Anti-Racists' Attack White Heritage Group in Family Restaurant*. [online] 2012 [cit. 2017-15-06]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=74>

THEUNDISCIPLINED. *SKINHEAD: The Evolution of a Subculture and Society's View Thereof* [online] ©2014 [cit. 2017-15-05]. Dostupné z: <https://theundisciplined.com/2014/07/04/skinhead-the-evolution-of-a-subculture-and-societys-view-thereof/>

VEDRAL, J. *Subkultura skinheadů prošla vývojem, rasisté z ní zmizeli.* [online] 2009 [cit. 2017-15-06]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/subkultura-skinheadu-prosla-vyvojem-rasiste-z-ni-zmizeli-pne-/zpr_archiv.aspx?c=A090306_165420_kavarna_pei

Články

BASTL, M. *Antifašistická akce: od subverze k vigilantismu?* Rexter, 2010

5 Přílohy

Příloha č. 1

DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

tento dotazník byl vytvořen za účelem zjištění povědomí obyvatel Ústeckého a Libereckého kraje o subkultuře skinheads. Tento dotazník je anonymní a bude použit výhradně za účelem zpracování praktické části mé bakalářské práce, kterou v současné době píší. Z výběru odpovědí vždy zaškrtněte pouze jednu možnost a to tu, se kterou nejvíce souhlasíte.

Děkuji za ochotu a Váš čas.

Tereza Nováková

DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

1. Pohlaví:

žena

muž

2. Věk (vepište číslovkou)

3. Nejvyšší dosažené vzdělání

- základní
- středoškolské s výučním listem
- středoškolské zakončené maturitou
- vysokoškolské

4. Velikost místa trvalého bydliště

- do 10.000 obyvatel
- 10.000 – 50.000 obyvatel
- nad 50.000 obyvatel

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE SUBKULTURY SKINHEADS

Otázka č. 1: Slyšel/a jste někdy pojem skinhead/ skinheads?

- ANO
- NE

Otázka č. 2: Víte, co v překladu znamená skinhead?

- ANO
- NE

Otázka č. 3: Dokážete vizuálně rozlišit příslušníka skinheads od jiných subkultur, např. od tzv. pankáčů?

ANO

NE

Otázka č. 4: Považujete příslušníky skinheads za extremisty?

ANO

NE

NEVÍM

Otázka č. 5: Máte osobní zkušenost se skinheads?

ANO

NE

Otázka č. 6: Znáte někoho ve svém okolí, kdo je či byl příslušníkem skinheads?

ANO

NE

Otázka č. 7: Domníváte se, že názory skinheads mají blízko k neonacismu?

ANO

NE

NEVÍM

Otázka č. 8: Lze příslušníky skinheads považovat za rasisty?

ANO

NE

NEVÍM

Otázka č. 9: Jsou Vám příslušníci skinheads, na základě toho, co o nich víte, názorově blízcí?

ANO

NE

Otázka č. 10: Myslíte si, že jsou příslušníci skinheads nebezpeční?

ANO

NE

NEVÍM